

ผลัดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย เตรียมพร้อมอย่างไร..?”

จัดทำโดย

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

14 มิถุนายน 2565

คำนำ

ระเบียบโลกใหม่ (New World Order) เป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั่วโลกเริ่มบรรเทาลง จนกระทั่งเกิดสงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ในช่วงต้นปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศมหาอำนาจเดิมที่นำโดยสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป กับกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่นำโดยรัสเซียและจีน นำมาซึ่งมาตรการคว่ำบาตรที่ทั้งสองฝ่ายต่างนำมาใช้เพื่อความได้เปรียบในการสู้รบทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งล้วนแต่นำผลกระทบด้านลบมาสู่เศรษฐกิจของโลก ประเทศไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลก จึงได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะปัญหาราคาค่าต้นทุนการผลิตที่ปรับเพิ่มขึ้น และการขาดแคลนวัตถุดิบสำหรับผลิตบางรายการ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อภาคอุตสาหกรรมของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนกลายเป็นความท้าทายต่อการดำเนินนโยบายของภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และภาคครัวเรือนที่จะสามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

ดังนั้น สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) ในฐานะองค์กรชั้นนำการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศสู่ความยั่งยืน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดให้ทำการวิจัยและศึกษาในประเด็นดังกล่าว เพื่อนำมาเผยแพร่ผ่านบทความสำหรับประกอบการบรรยายภายในงานเสวนา Morning Talk ครั้งที่ 3 โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อนำเสนอสถานการณ์การแบ่งขั้วอำนาจของโลกในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินนโยบายของภาครัฐที่ต้องดำเนินการ เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะมีต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติในอนาคต

มิถุนายน 2565

สารบัญ

	หน้า
1. ความหมายของระเบียบโลกใหม่ (New World Order)	1
2. ที่มาของประเด็นระเบียบโลกใหม่ในปัจจุบัน	1
3. สถานการณ์และฉากทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกใหม่	2
4. ประเทศไทยและอาเซียนในภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจใหม่	8
4.1 กรณีพิพาททางภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจใหม่ ที่เกิดขึ้นในอาเซียนและทะเลจีนใต้ ในปัจจุบัน	11
4.2 จุดยืนของประเทศไทยและอาเซียนต่อมหายุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกในช่วงที่ผ่านมา	13
5. ผลกระทบจากกรณีความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ 2 ขั้ว ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมของไทย	15
6. ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิรูปความไม่มีเสถียรภาพของไทย เพื่ออยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์ การแบ่งขั้วอำนาจของโลกใหม่	22

บรรณานุกรม

บทความประกอบการบรรยาย งานเสวนา Morning Talk ครั้งที่ 3
เรื่อง “ผลัดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยเตรียมพร้อมอย่างไร..”
วันอังคารที่ 14 มิถุนายน 2565 เวลา 09.00-12.30 น. ผ่านระบบออนไลน์ Zoom

1. ความหมายของระเบียบโลกใหม่ (New World Order)

ระเบียบโลกใหม่ (New World Order) เป็นคำที่ถูกกล่าวถึงเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในทางการเมือง เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในดุลอำนาจของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นสำคัญ โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงรากฐานและแนวคิดที่ครั้งใหญ่ และสร้างผลกระทบรุนแรงเกินกว่าที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะสามารถรับมือและบริหารจัดการได้โดยลำพัง

2. ที่มาของประเด็นระเบียบโลกใหม่ในปัจจุบัน

ประเด็นระเบียบโลกใหม่ในปัจจุบันได้ถูกกล่าวถึงในวงกว้างอีกครั้ง ภายหลังเหตุการณ์ที่รัสเซียตัดสินใจใช้กำลังทหารบุกเข้าประเทศยูเครนเมื่อช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ที่ผ่านมา โดยสถานการณ์ดังกล่าว นำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจของโลก 2 ขั้ว นั่นคือ ฝ่ายรัสเซีย และฝ่ายประเทศพันธมิตรนาโต้ (NATO) นำโดยสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นเพียงไม่นาน ทั้ง 2 ขั้วอำนาจต่างเร่งเดินหน้าชิงเชิงที่จะเร่งหาพันธมิตรเข้ามาเป็นพวกตนเอง โดยรัสเซียได้ผูกมิตรกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ หรือ BRICS โดยเฉพาะท่าทีของประเทศอินเดียที่เลือกผูกมิตรกับฝ่ายรัสเซียอย่างชัดเจน โดยใช้ข้ออ้างเรื่องผลประโยชน์ของชาติมาเป็นเหตุผลสำคัญในการเลือกผูกมิตรในครั้งนี้ ดังจะเห็นได้จากการสั่งซื้อเชื้อเพลิงจากรัสเซียได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดโลก ขณะที่ฝ่ายพันธมิตรนาโต้ ก็เร่งผูกมิตรกับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะชาติในฝั่งยุโรปตะวันออก ที่ปัจจุบันฟินแลนด์และสวีเดนประกาศสมัครเข้าร่วมกับกลุ่มนาโต้ ส่วนมหาอำนาจอีกประเทศหนึ่ง คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน แม้จะเห็นได้ว่ามีท่าทีเป็นพันธมิตรกับรัสเซีย แต่ก็มีให้เห็นชอบเรื่องการที่รัสเซียใช้กำลังทหารบุกเข้าดินแดนของยูเครน แต่ถึงกระนั้นก็ได้แสดงตัวว่าอยู่ร่วมขั้วเดียวกับฝ่ายนาโต้ เรียกได้ว่า จีนเองก็เป็นอีกขั้วอำนาจหนึ่งที่แสดงจุดยืนเป็นกลางในเหตุการณ์ครั้งนี้

ทั้งนี้ ปัจจัยหลักใดที่ทำให้ยูเครนถูกมหาอำนาจขั้วต่าง ๆ เข้าแทรกแซงจนสัมฤทธิ์ผลกลายเป็นความขัดแย้งและความสูญเสียในครั้งนี้ เกิดจาก 3 ปัจจัยหลัก นั่นคือ

- 1) ปมความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์และเชื้อชาติที่ถูกกดทับเป็นเวลานานในพื้นที่ของยูเครน
- 2) มหาอำนาจมองเห็นผลประโยชน์ในการเข้ามาแทรกแซง เนื่องจากเป็นประเทศที่มีดินแดนใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ในทวีปยุโรป รองจากรัสเซีย และตั้งอยู่ในทำเลที่เชื่อมโยงประเทศในยุโรปตะวันออกกับทะเลดำ
- 3) ผู้นำของยูเครนและประชาชนของยูเครนที่เลือกข้างสนับสนุนมหาอำนาจให้เข้ามาแทรกแซงกิจการภายใน และพร้อมที่จะทำหั่นกันเอง

จากเหตุการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ทำให้โลกต้องก้าวสู่ยุคของการแบ่งขั้วอำนาจใหม่อีกครั้ง ดังจะเห็นได้จากนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปของมหาอำนาจ อาทิ การเปลี่ยนศัตรูเป็นมิตร จากเหตุการณ์ที่สหรัฐอเมริกาจะหยุดใช้มาตรการคว่ำบาตรน้ำมันของอิหร่าน เพื่อให้ปริมาณน้ำมันดิบในตลาดโลกเพิ่มขึ้น ทดแทนน้ำมันดิบของรัสเซียที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถส่งออกได้จาก มาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร หรือแม้กระทั่งการที่ซาอุดีอาระเบียเริ่มหันมาดำเนินนโยบาย การต่างประเทศยุคใหม่ เดินสายผูกมิตรกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะการเข้าพบผู้นำของรัสเซีย อังกฤษในฐานะเป็นพันธมิตรนาโต้ ต่างเร่งเดินสายพบกับผู้นำประเทศต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา เป็นต้น

3. สถานการณ์และฉากทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกใหม่

จากประเด็นการแบ่งขั้วอำนาจโลกใหม่ ศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เคยทำการ วิจัยและคาดคะเนฉากทัศน์ระเบียบโลกใหม่ ร่วมกับสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า ไว้ 2 มิติ¹ คือ

- 1) มิติอาณาบริเวณศึกษา (Area Based Analysis) โดยการได้มาซึ่งประเด็นอาณาบริเวณที่วิเคราะห์ จากการศึกษาด้วยมุมมองสหสาขาวิชาภายใต้กรอบความคิด ภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจ (Geo-Political Economy) ด้วยการกำหนดพื้นที่หรืออาณาบริเวณที่ให้ความสนใจและมีนัยยะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย เพื่อรายงานสถานการณ์ปัจจุบันและคาดคะเนฉากทัศน์ที่จะเกิดขึ้นใน อาณาบริเวณ ต่างๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา, จีน, สหภาพยุโรป-รัสเซีย และอาเซียน
- 2) มิติประเด็น (Issue Based Analysis) ได้วิจัยประเด็นสำคัญ โดยการนำเสนอกรอบการ วิเคราะห์ที่พัฒนาต่อยอดจาก PEST Analysis มาวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่อาจจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกใหม่ อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Disruptive Technology) การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีน การบูรณาการเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สังคมสูงวัยในประเทศไทย และในประเทศ เพื่อนบ้าน ความเสี่ยงในระดับนานาชาติ (Global Uncertainty) บทบาท ของสถาบันและ องค์การระหว่างประเทศ (Regulator/International Institutions) การลงทุนระหว่าง ประเทศ ความปกติใหม่/ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เศรษฐกิจใหม่ (New Economy อาทิ Platform Economy และ Sharing Economy) รวมทั้งประเด็นด้าน กฎหมาย กฎ ระเบียบ และกติกา

จากนั้นนำมาวิเคราะห์ผลถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ โดยบทความฉบับนี้ ขอหยิบยกฉากทัศน์ การวิเคราะห์มิติอาณาบริเวณศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา, สาธารณรัฐประชาชนจีน, สหภาพยุโรป-รัสเซีย และอาเซียน ส่วนมิติประเด็น (Issue Based Analysis) จะกล่าวถึงเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจการค้า ระหว่างประเทศ มาเพื่ออธิบายถึงสถานการณ์ปัจจุบันและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

¹ ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า และศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สืบค้นจาก: http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/executive_summary.pdf

ตารางที่ 1 สถานการณ์และฉากทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกใหม่

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉากทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉากทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
1) สหรัฐอเมริกา	■ สหรัฐอเมริกากำลัง “ถดถอย” ทางอำนาจ ■ สหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับไทย และอินโดแปซิฟิก ในฐานะพันธมิตรทางภูมิรัฐศาสตร์	■ พรรคเดโมแครต (พรรครัฐบาลสหรัฐปัจจุบัน) และพรรครีพับลิกัน มีจุดร่วมที่จะบันทึกเงิน เพราะมองว่าจีนและรัสเซียเป็นภัยคุกคาม แต่ทั้งสองพรรคมีวิธีที่แตกต่างกัน	■ พรรคเดโมแครต (พรรครัฐบาลสหรัฐอเมริกาปัจจุบัน) ใช้แนวคิดแบบเสรีนิยมเชิงสถาบัน โดยการเปิดเจรจาการค้าเสรีในกรอบใหม่ ๆ ที่สหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้กำหนดกติกาและโตเดี่ยวจีน ■ พรรครีพับลิกัน นิยมใช้สิทธิกีดกันทางการค้า ■ เงินทุนไหลออกจากจีน โดยที่เวียดนามเป็นทางเลือกลงทุนของสหรัฐอเมริกามากกว่าไทย เนื่องจากการปฏิรูปประเทศของเวียดนามและการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการค้าและการลงทุนของเวียดนามทำได้สำเร็จ ขณะที่ไทยล้มเหลว ■ ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกา - จีน - อินเดีย - ไทย เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องสร้างดุลอำนาจผ่านการเป็นพันธมิตรในมิติที่แตกต่างหลากหลายมากขึ้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉกทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉกทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
2) สาธารณรัฐประชาชนจีน	■ จีนเติบโตขึ้นต่อเนื่อง ■ โครงการแถบและเส้นทาง BRI ยังเป็นยุทธศาสตร์หลัก ซึ่งมีแผนนโยบาย โครงสร้าง และงบประมาณที่เป็นรูปธรรม ■ สงครามการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกายังไม่มีความแน่นอนและยืดเยื้อ ■ จีนมีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี มีนวัตกรรมเป็นของตนเอง ■ การเมืองการปกครองจีนมีเสถียรภาพอย่างสำคัญ	■ เศรษฐกิจของจีนจะไม่เติบโตแบบก้าวกระโดด แต่จะเติบโตแบบมีเสถียรภาพและคุณภาพ ■ ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกายังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ และมีแนวโน้มขยายประเด็นไปยังมิติอื่น ๆ ■ จีนจะฟื้นตัวจากโควิด - 19 ได้รวดเร็ว ■ จีนยังคงขยายอิทธิพลเป็นวงกว้างและต่อเนื่อง ■ จีนใช้นโยบายการทูตแบบตาต่อตาฟันต่อฟัน ■ โครงการแถบและเส้นทาง BRI จะพัฒนาไปมากกว่าแค่เชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน แต่เป็นพันธมิตรในมิติการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างโครงการที่ตรงตามความต้องการของประเทศคู่เจรจา (Host Country) มากยิ่งขึ้น โดยไทยต้องเน้นการใช้ประโยชน์จากโครงการดังกล่าว ขณะเดียวกันก็ต้องถ่วงดุลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ได้	■ จีนจะกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในระดับเดียวกันกับสหรัฐอเมริกา ในขณะเดียวกันจีนจะทะยานขึ้นในทางการทหารอย่างต่อเนื่อง ■ เกิดความกังวลและหวาดระแวงการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของจีน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉาบทศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉาบทศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
3) สหภาพยุโรปและรัสเซีย	■ สหภาพยุโรปต้องใช้เวลาปรับตัวกับโครงสร้างของสหภาพยุโรปหลังจาก Brexit ■ สหภาพยุโรปยังคงมีบทบาทในฐานะสร้างพันธมิตรสากล ■ สหภาพยุโรปพึ่งพาเชื้อเพลิงจากรัสเซียในสัดส่วนที่สูง ■ สหภาพยุโรปบางชาติคิดว่าบาตรรัสเซีย ■ รัสเซียทะยานขึ้นมาอีกครั้ง โดยเฉพาะด้านการทหาร มีการสู้รบในยูเครน ■ รัสเซียหยุดจ่ายแก๊สให้ประเทศที่ไม่เป็นมิตร และสั่งให้จ่ายค่าแก๊สเป็นเงินรูเบิล	■ แม้บทบาทในเวทีระหว่างประเทศของสหภาพยุโรปจะมีอยู่อย่างจำกัด แต่ยังคงเป็นมหาอำนาจในทางเศรษฐกิจและพันธมิตรสากล ■ กระแสชาตินิยม โดยเฉพาะการต่อต้านผู้อพยพ รวมถึงจุดยืนที่แตกต่างในความสัมพันธ์กับจีน ทำให้การศรัทธาของสหภาพยุโรปและอุดมการณ์ Immanuel Kant ถูกสั่นคลอน ■ สหภาพยุโรปยังคงต้องพึ่งพาพลังงานจากรัสเซีย	■ เอกภาพของสหภาพยุโรปจะยังคงถูกท้าทาย ■ โครงสร้างสหภาพยุโรปอาจเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะจำนวนสมาชิก และสัดส่วนน้ำหนักในการลงคะแนนเสียงในโครงสร้างสถาบันต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป ■ ปัญหาผู้อพยพจะยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญของสหภาพยุโรป ที่มีผลกระทบทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ■ สหภาพยุโรปยังคงต้องพึ่งพาพลังงานจากรัสเซีย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉาทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉาทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
4) อาเซียน	- อาเซียน คือ หนึ่งในกระบวนการภูมิภาคที่ก้าวหน้ามากที่สุด - อาเซียนเคารพในหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิก มีสถาปัตยกรรมการบูรณาการภูมิภาคในรูปแบบความร่วมมือระหว่างรัฐที่ใช้วิธีลงมติเอกฉันท์ - เดินทางความสัมพันธ์ที่วางอยู่บนวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน 2025 - อาเซียนวางตัวเป็นกลางระหว่างขั้วอำนาจต่าง ๆ ของโลก	- ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เป็นจุดศูนย์กลางระหว่างยุทธศาสตร์ BRI ของจีน และยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก ที่มหาอำนาจต้องการปิดล้อมจำกัดเขตการขยายอิทธิพลของจีน - อาเซียนยังมีความเสี่ยงจากภาวะสุญญากาศทางอำนาจ - แม้จะมีเศรษฐกิจที่ถดถอยลง แต่อาเซียนจะยังดึงดูดการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศได้ด้วยขนาดเศรษฐกิจอันดับ 5 ของโลก ร่วมกับความสามารถในการจัดการแพร่ระบาดของโควิด -19 และการดำเนินนโยบายเพื่อสร้าง RVCs	อาเซียนจะบรรลุวิสัยทัศน์ ปี 2025 และเริ่มวิสัยทัศน์อาเซียน 2040 ซึ่งเน้นสร้างความร่วมมือแบบ Collective Leadership
5) มิติประเด็น (Issue Based Analysis) ด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ	หลายภาคการผลิตเปลี่ยนแปลงการกระจายตัวของการผลิตเข้าสู่ยุค The 3rd Unbundling ที่ภาระงานสามารถกระจายตัวทั่วโลก และเชื่อมโยงกันด้วยระบบโทรคมนาคม	- ห่วงโซ่มูลค่าทั้งในระดับ RVCs และ GVCs จะยังอยู่ในภาวะชะงักจากผลกระทบโควิด-19 และสงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครน - แนวคิดนโยบายของสหรัฐอเมริกา ที่นำโดยพรรคเดโมแครตที่เป็นรัฐบาล คือ การสร้างกฎระเบียบใหม่ในกติกการค้าโลก	- การแบ่งเศรษฐกิจโลก 2 ขั้ว หรือ The Great Decoupling จะส่งผลกระทบเด่นชัดมากขึ้น - เทคโนโลยีใหม่ ๆ จะยังทำให้หลายภาคอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกันผ่าน The 3rd Unbundling มากขึ้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อาณาบริเวณ/ประเด็น	สถานการณ์ปัจจุบัน	ฉกทัศน์ ระยะสั้น 1-2 ปี	ฉกทัศน์ ระยะกลาง 3-5 ปี
	■ การแบ่งเศรษฐกิจโลกเป็นสองขั้ว ห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (GVSS) มีแนวโน้มแตกออกเป็น 2 ห่วงโซ่มูลค่าระดับภูมิภาค (RVCs) ในทวีปเอเชีย และทวีปอเมริกา ■ ความพยายามปิดล้อมจำกัดเขต การขยายอิทธิพลของจีนยังคงดำเนินต่อไปในทุกมิติ และส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ■ ห่วงโซ่อุปทานหยุดชะงักจากการคว่ำบาตรรัสเซีย และภัยสงคราม รวมถึงการใช้นโยบายโควิด-19 เป็นศูนย์ของจีน กระทบต่อการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ และเกิดการขาดแคลนอาหารในหลายชาติ	■ นโยบายคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อรัสเซียจะยังคงดำเนินต่อไป หากสงครามในยูเครนยังไม่ยุติ	■ ข้อตกลงการค้าเสรีจะเดินหน้าในรูปแบบที่ครอบคลุม และมีมาตรฐานสูง (Comprehensive and High Standard)

ที่มา: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า และศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สืบค้นจาก: http://www.tpsa.moc.go.th/sites/default/files/executive_summary.pdf

4. ประเทศไทยและอาเซียนในภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจใหม่

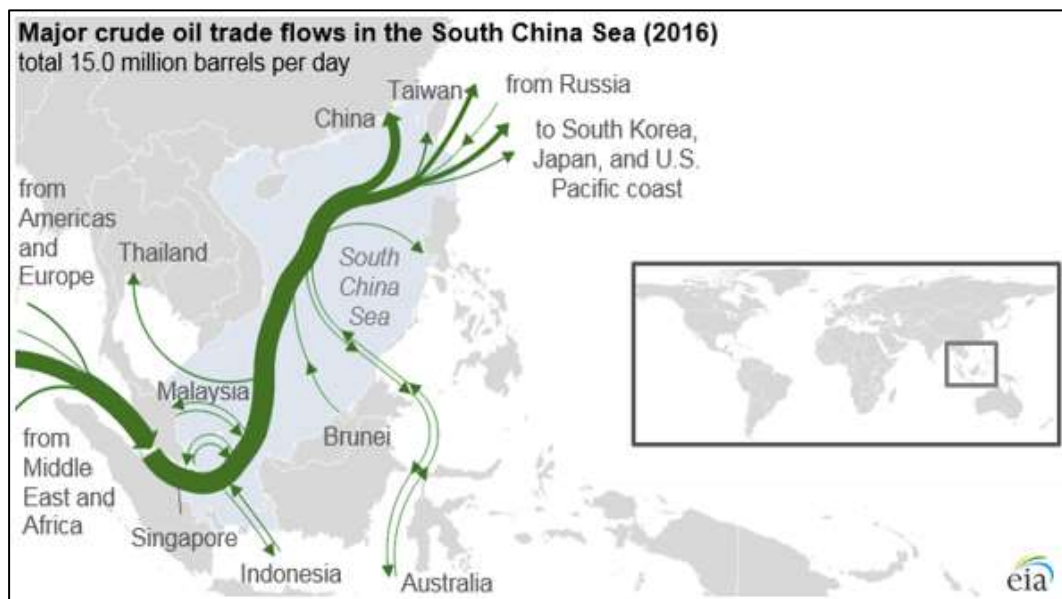
ท่ามกลางการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนจากดินแดนใจกลางภาคพื้นทวีป (Heart Land) ผ่านมหายุทธศาสตร์ความริเริ่มแถบและเส้นทาง (BRI) และความพยายามของสหรัฐอเมริกาในการตีโอบปิดล้อมจำกัดเขตจากการแสวงหาพันธมิตรในประเทศชายฝั่งทวีป (Rim Land) ภายใต้มหายุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิก ประเทศไทยและอาเซียนจึงตกอยู่ท่ามกลางการปะทะกันในเวทีความขัดแย้งในทางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจ โดยอาเซียนเป็นทำเลที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ที่ทั่วโลก โดยเฉพาะมหาอำนาจต่างจับตามองในมิติภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจ เนื่องด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ

- 1) เศรษฐกิจอาเซียนมีขนาดใหญ่ทั้งในมิติ GDP และจำนวนประชากร แม้ไทยจะเป็นเพียงเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 20 ของโลก แต่หากไทยกำหนดท่าทีที่เหมาะสม โดยสวมบทบาทการเป็นผู้นำในประชาคมอาเซียน อำนาจการต่อรองของอาเซียนที่มีขนาดเศรษฐกิจรวมกันใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของโลก รองจาก จีน และสหรัฐอเมริกา และมีขนาดพอๆ กับอินเดีย ในมิติ GDP ต่อหัวประชากร รวมทั้งการเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีประชากรรวมกันมากกว่า 667 ล้านคน ซึ่งถือเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากจีนและอินเดีย นั้นจะทำให้ไทยและประชาคมอาเซียนมีอำนาจต่อรองสูง นอกจากนี้ อาเซียนยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีกำลังแรงงานจำนวนมาก เป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศรวมกันสูงกว่า 3,355,655 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีกำลังซื้อที่สูง เนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยในระดับกลางที่ 4,849 ดอลลาร์สหรัฐฯ/คน/ปี (คาดการณ์ปี 2021, International Monetary Fund, 2021A) ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ประชาคมอาเซียนกลายเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการลงทุนระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับการค้าระหว่างประเทศที่อาเซียนถือเป็นส่วนสำคัญของห่วงโซ่มูลค่าระดับนานาชาติ (GVCs) ดังนั้น หากไทยวางตำแหน่งและบทบาทการเป็นผู้นำในเวทีประชาคมอาเซียนได้ ไทยและประชาคมอาเซียนจะสามารถถ่วงดุลอยู่ระหว่าง 2 มหาอำนาจที่ฝ่ายหนึ่งต้องการขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการปิดล้อมจำกัดเขตได้
- 2) ประเทศมหาอำนาจต้องการควบคุมพลังอำนาจทางท้องทะเล (สมุทรภาพ) โดยควบคุมจุดเชื่อมโยงมหาสมุทร (Ocean Gateway / Chokepoint) ผ่านการสร้างพันธมิตรในการปิดล้อมจำกัดเขต ทำให้อาเซียนซึ่งตั้งอยู่ในทำเลที่ต้องทางภูมิศาสตร์ที่ควบคุมเส้นทางการเชื่อมโยงมหาสมุทรที่สำคัญที่สุดในโลก นั่นคือ ทะเลจีนใต้ และช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงมหาสมุทรแปซิฟิกสู่มหาสมุทรอินเดียทางอ่าวเบงกอล กลายเป็นพื้นที่จุดยุทธศาสตร์ที่ควบคุมระบบเศรษฐกิจของโลก โดยปริมาณเรือเดินสมุทรที่เดินเรือผ่านบริเวณดังกล่าวมีจำนวนมากกว่าคลองสุเอซที่เชื่อมระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มหาสมุทรแอตแลนติก สู่ทะเลแดง มหาสมุทรอินเดีย และมากกว่าปริมาณการจราจรทางน้ำผ่านคลองปานามา ที่เชื่อมมหาสมุทรแอตแลนติกเข้ากับมหาสมุทรแปซิฟิก มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้กว่าร้อยละ 80 เกิดขึ้นบนเส้นทางคมนาคมขนส่งในทะเลจีนใต้ในทุกวัน เช่นเดียวกับครึ่งหนึ่งของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของอินเดียที่เดินทางผ่านช่องแคบมะละกา และในทุก ๆ วัน

เรือเดินสมุทรขนส่งสินค้ากว่าร้อยละ 40 ของเรือเดินสมุทรทั้งโลกกำลังมุ่งหน้าเพื่อเดินทางข้าม 2 มหาสมุทร ได้แก่ มหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก ดังนั้น หากเกิดการปะทะกันในพื้นที่ดังกล่าว เศรษฐกิจของทั่วโลกจะเป็นอัมพาต และนั่นทำให้อาเซียนตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดในโลก เมื่อพิจารณาจากมิติการเชื่อมโยงการขนส่งโลจิสติกส์

- 3) **เส้นทางเชื่อมโยงระหว่าง 2 มหาสมุทรของอาเซียน เป็นเส้นเลือดใหญ่ในการลำเลียงพลังงาน** ซึ่งเป็นวัตถุดิบของภาคการผลิตของทุกสินค้าและบริการอีกด้วย โดยในแต่ละวันทุกประเทศทั่วโลกที่สามารถผลิตน้ำมันดิบได้มีการส่งออกน้ำมันดิบวันละประมาณ 40 ล้านบาร์เรล โดยประเทศที่ส่งออกน้ำมันดิบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ซาอุดีอาระเบีย รัสเซีย และ อิรัก ซึ่งมีกำลังการส่งออกรวมกันประมาณวันละ 14.7 ล้านบาร์เรล และในแต่ละวันกลับมีปริมาณน้ำมันดิบที่ขนส่งข้ามจากอ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย ผ่านช่องแคบมะละกาไปยังทะเลจีนใต้ มหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเป็นพื้นที่ของอาเซียนสูงถึงวันละ 15 ล้านบาร์เรล ดังนั้น หากเส้นทางลำเลียงนี้ถูกปิดนั้นหมายถึงการลำเลียงน้ำมันดิบซึ่งเป็นแหล่งพลังงานหลักจะสร้างความเดือดร้อนปั่นป่วนต่อระบบเศรษฐกิจโลกอย่างยิ่ง

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงเส้นทางการลำเลียงน้ำมันดิบในบริเวณทะเลจีนใต้

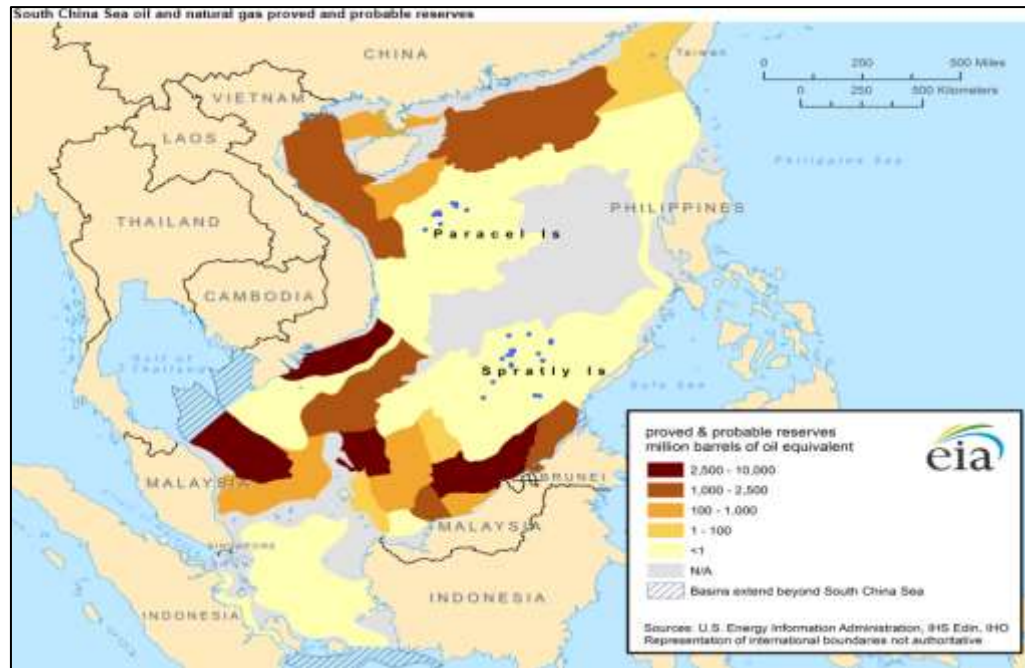

ที่มา: US Energy Information Administration (EIA)

- 4) **ปริมาณน้ำมันดิบสำรองที่มีการสำรวจแล้วในบริเวณทะเลจีนใต้มีปริมาณมหาศาล** โดย US Energy Information Administration (EIA) ได้มีการประมาณการว่าในทะเลจีนใต้มีแหล่งพลังงานที่เทียบเท่ากับแหล่งน้ำมันดิบขนาด 2,500 – 10,000 ล้านบาร์เรล อยู่ที่บริเวณอ่าวไทยต่อเนื่องถึงบริเวณที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศมาเลเซีย เช่นเดียวกับในบริเวณนอกชายฝั่งที่เป็นรอยต่อระหว่างมาเลเซียตะวันออกและบรูไน รวมทั้งนอกชายฝั่ง

ของประเทศเวียดนาม รวมทั้งยังมีแหล่งพลังงานในระดับเล็กลงมา กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงปริมาณน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติในบริเวณทะเลจีนใต้

ที่มา: US Energy Information Administration (EIA)

จากเหตุผลทั้ง 4 ประการ ทำให้มหาอำนาจต่างต้องการขยายอิทธิพลเข้ามาในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว โดยพื้นที่ Hotspot ที่สำคัญและสุมเสี่ยงที่จะเกิดการปะทะได้มากที่สุดแห่งหนึ่งในโลก คือ ทะเลจีนใต้ ในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความขัดแย้งระหว่างประเทศและเขตเศรษฐกิจในกรณีพิพาทเหนือดินแดนและการอ้างสิทธิ์ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน จีนไทเป (ไต้หวัน) ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย จากยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการขยายบทบาททั้งในมิติเศรษฐกิจและมิติความมั่นคง ทำให้สหรัฐอเมริกาดูเหมือนเป็นหนึ่งในคู่ขัดแย้งของพื้นที่ดังกล่าว โดยเฉพาะการนำเรือรบและเครื่องบินรบเข้ามาลาดตระเวนในพื้นที่น่านน้ำที่เป็นข้อพิพาท โดยอ้างสิทธิ์ในการพิทักษ์เสรีภาพและความปลอดภัยในการเดินเรือ รวมทั้งการสนับสนุนอาวุธและเงินทุนในกิจการทหารให้กับประเทศที่เป็นคู่กรณีกับจีน

ในขณะที่จีนได้กระทำการยั่วยุ โดยการสร้างสิ่งปลูกสร้างที่มีลักษณะเป็นเกาะเทียม การปะทะกันระหว่างจีนและเวียดนามในการช่วงชิงพื้นที่และโอกาสในการสำรวจแหล่งทรัพยากรในเดือนกรกฎาคม 2562 การออกกฎหมายฉบับใหม่ที่ให้สิทธิกับหน่วยป้องกันทางทะเลของสาธารณรัฐประชาชนจีนในการใช้อาวุธกับเรือต่างชาติโดยไม่อาจถูกจำกัดการบังคับใช้กฎหมาย² (กอบชัย ชูโต, 2564)

²กอบชัย ชูโต (2564) ยุทธศาสตร์กฎหมายหน่วยป้องกันทางทะเลของสาธารณรัฐประชาชนจีน “ไม่มั่นคง หรือทำให้มั่นใจ รุก รับ ป้องปราม”. เอกสารวิชาการ. หลักสูตรนักยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 14. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, กองบัญชาการกองทัพไทย

4.1 กรณีพิพาททางภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจใหม่ ที่เกิดขึ้นในอาเซียนและทะเลจีนใต้ในปัจจุบัน

กรณีพิพาทในน่านน้ำที่มีความอ่อนไหวเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ อาทิ ข้อขัดแย้งระหว่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law of the Sea: UNCLOS) ซึ่งออกมาในปี 1982 และสหรัฐอเมริกาไม่ให้สัตยาบันในอนุสัญญาฉบับนี้; ความขัดแย้งระหว่างจีนและไต้หวัน; การแย่งชิงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งแหล่งประมง, น้ำมันดิบ, ก๊าซธรรมชาติ; ความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะจีนและสหรัฐฯ ฯลฯ³ (Council on Foreign Relations, 2021) และแน่นอนว่าหากสถานการณ์กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ถึงจุดแตกหักและมีการใช้กองกำลังของประเทศมหาอำนาจเข้าควบคุมพื้นที่ ซึ่งมีความเป็นไปได้ในอนาคตหากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในระเบียบโลกและโอกาสการเผชิญหน้ากันของสหรัฐฯและจีน เส้นทางเดินเรือและระบบโลจิสติกส์ในมหาสมุทรแปซิฟิกที่เชื่อมโยงถึงมหาสมุทรอินเดียอันเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าที่สำคัญที่สุดเส้นทางหนึ่งของโลกจะได้รับผลกระทบ ในกรณีที่เลวร้ายที่สุดคืออาจไม่สามารถเดินเรือและเครื่องบินผ่านพื้นที่พิพาทได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบในมิติเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง

ซึ่ง Navy Adm. Philip Davidson อดีตผู้บัญชาการกองเรือที่ 7 ของสหรัฐฯ (USINDOPACOM, 2018-2021) ได้กล่าวต่อรัฐสภาสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนมีนาคม 2565 ที่ผ่านม่ว่า “เห็นได้ชัดว่าไต้หวันเป็นหนึ่งในความท้าทายที่ยากที่สุดของพวกเขา [หมายถึง สาธารณรัฐประชาชนจีน, ผู้เขียน] ... และคิดว่าภัยคุกคามดังกล่าว จะปรากฏให้เห็นในช่วงทศวรรษนี้ อันที่จริงในอีก 6 ปีข้างหน้า”⁴ และการคาดการณ์ของ Navy Adm. Philip Davidson ก็ได้รับการยืนยันโดย Navy Adm. John Aquilino ผู้บัญชาการกองเรือที่ 7 คนปัจจุบันที่แถลงต่อคณะกรรมการการทหารของวุฒิสภาสหรัฐฯ (Senate Armed Services Committee) ว่า “ปัญหานี้อยู่ใกล้เรามากกว่าที่คนส่วนใหญ่คิด... วันนี้เราควรเตรียมตัวให้พร้อม”⁵ ในขณะที่ไต้หวันเองก็มีรายงาน U.S. military operations in the South China Sea ของ The Institute for National Defense and Security Research (INDSR) ที่พิจารณาว่า “สหรัฐฯ ได้ดำเนินการเดินเรือที่ผิดปกติ (irregular naval voyages) ... ในพื้นที่ “สองแนว หนึ่งแถบ” ของทะเลจีนใต้”⁶

³ Council on Foreign Relations (2021) China's Maritime Disputes 1895 – 2020. <https://www.cfr.org/timeline/chinas-maritime-disputes>

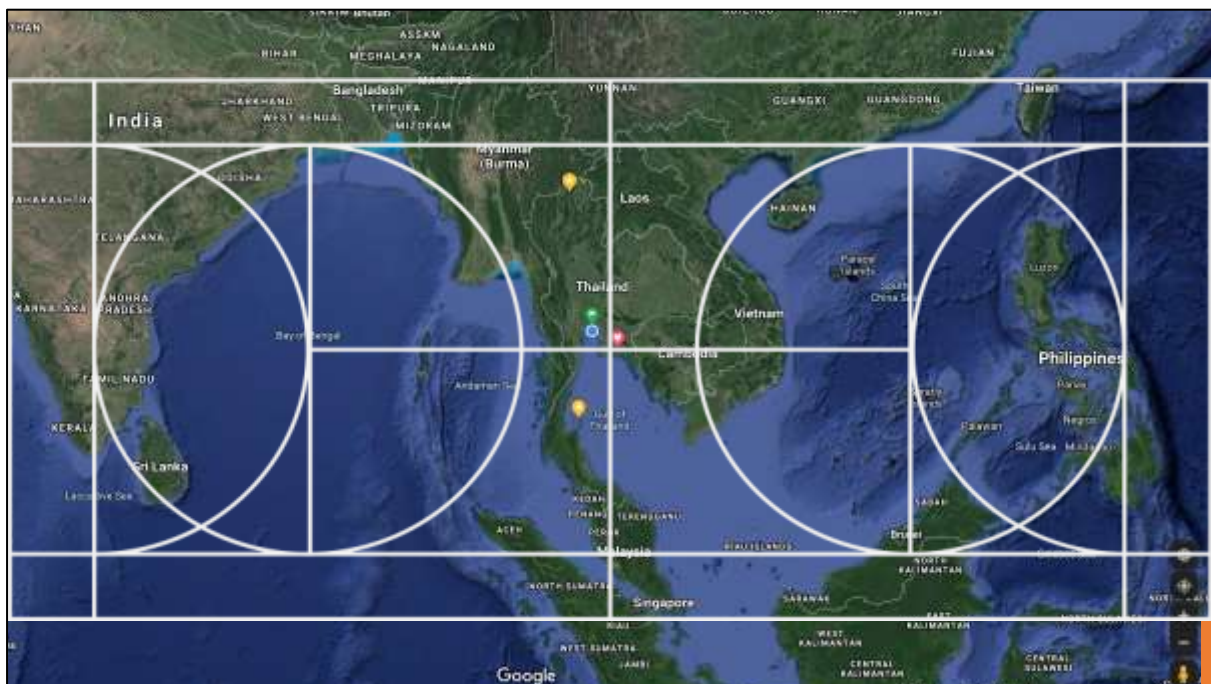
⁴ Suliman A. (2021) China could invade Taiwan in the next 6 years, assume global leadership role, U.S. admiral warns. NBC News. March 10, 2021, 10:28 PM CST. <https://www.nbcnews.com/news/world/china-could-invade-taiwan-next-6-years-assume-global-leadership-n1260386>

⁵ Lendon B. (2021) Chinese threat to Taiwan ‘closer to us than most think,’ top US admiral says. CNN News. March 25, 2021. <https://edition.cnn.com/2021/03/24/asia/indo-pacific-commander-aquilino-hearing-taiwan-intl-hnk-ml/index.html>

⁶ Chen K. (2021) Taiwan scholar reveals extent of US military operations in South China Sea: Military analyst recommends US continue monitoring regional Chinese military activities. Taiwan News. 2021/08/30 13:04. <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4279069>

จากการศึกษาของ Coşar และ Thomas (2020) โดยใช้แบบจำลอง Geographic Information System (GIS) ร่วมกับแบบจำลอง Computable General Equilibrium Model (CGE) ทดสอบสมมติฐานหากไม่สามารถเดินเรือผ่านทะเลจีนใต้และหมู่เกาะต่างๆ ของประเทศอินโดนีเซีย แต่ต้องใช้เส้นทางเดินเรือจากมหาสมุทรอินเดียอ้อมไปยังทวีปออสเตรเลียก่อนจะตัดเส้นทางกลับเข้าสู่มหาสมุทรแปซิฟิก และสมมติให้ท่าเรือในกัมพูชา อ่องกง อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไต้หวัน ไทย และเวียดนามถูกปิด งานศึกษาชิ้นนี้พบว่า ระดับสวัสดิการสังคมหรือความพึงพอใจของประชาชนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก จะปรับตัวลดลงระหว่างร้อยละ 6.2 - 12.4 โดยประเทศไทยจะมีระดับสวัสดิการสังคมลดลงในระหว่างร้อยละ 9.15% - 20.97 ซึ่งถือเป็นเขตเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดเป็นอันดับที่ 5 รองจาก ไต้หวัน สิงคโปร์ อ่องกง และเวียดนาม โดยประเทศในกลุ่มนี้จะเผชิญกับการลดลงอย่างมีนัยสำคัญของมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศแท้จริง (Real GDP) โดยประเทศที่มีงบประมาณรายจ่ายทางทหารสูง จะยังมีค่า GDP แท้จริงลดลงมากยิ่งขึ้น⁷ (Coşar and Thomas, 2020) จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนต่างมีความเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรงจากการปะทะกันของมหาอำนาจที่ต้องการขยายอิทธิพลเข้ามาในภูมิภาค และหากพิจารณาจากทำเลที่ตั้งของประเทศไทย ดังที่แสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แผนที่บริเวณเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก-มหาสมุทรอินเดีย

ที่มา: ปรับปรุงจาก Google Map

⁷ Coşar K. and Thomas B.D. (2020) The Geopolitics of International Trade in Southeast Asia. Nber Working Paper Series. National Bureau Of Economic Research. Working Paper 28048. <http://www.nber.org/papers/w28048>

จากแผนที่ข้างต้นนี้ เห็นได้ชัดเจนว่าไม่ใช่เรื่องแปลกที่มหาอำนาจทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งจีน และ/หรือ สหรัฐอเมริกา ต่างพยายามอย่างยิ่งที่จะดึงประเทศไทยเข้าเป็นพันธมิตรในการร่วมมือปะทะกับฝ่ายตรงข้าม เพราะประเทศไทยนอกจากจะตั้งอยู่ในบริเวณคาบสมุทรที่มีภาคใต้ของไทยเป็นจะเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนภาคพื้นทวีป (Mainland ASEAN) ประกอบด้วย เมียนมา ไทย สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เข้ากับอาเซียนภาคพื้นมหาสมุทร (Maritime ASEAN) อันประกอบไปด้วย ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ในทิศทางเหนือ-ใต้แล้ว ในทิศทางตะวันตก-ตะวันออก ประเทศไทยก็ยังเชื่อมโยง ทะเลอันดามัน ซึ่งอยู่ทางตะวันออกสุดของอ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย เข้ากับอ่าวไทย ซึ่งเป็นทะเลที่ไม่มีข้อพิพาทเหมือนทะเลจีนใต้ ที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกสุดของมหาสมุทรแปซิฟิก

นอกจากนี้ หากพิจารณาหมายเหตุศาสตร์อินโด-แปซิฟิกที่พุ่งเป้ามาที่อ่าวเบงกอล มหาสมุทรอินเดีย และทะเลจีนใต้ มหาสมุทรแปซิฟิก รวมทั้งช่องแคบมะละกาด้วยแล้ว หากเราสร้างวงกลมที่ใช้จุดศูนย์กลางจาก 2 พื้นที่ดังกล่าวเป็นจุดตั้งต้น ไม่ว่าจะพิจารณาอย่างไร (ภาพที่ 3) จะเห็นได้ว่า ท่าเลที่ตั้งของประเทศไทยอยู่ในจุดศูนย์กลางของพื้นที่ที่เปราะบางดังกล่าว และหากบ่งชี้ถึงพื้นที่ที่เป็นจุดศูนย์กลางอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าพื้นที่สำคัญที่สุดและอยู่ในจุดศูนย์กลางคือ จังหวัดชลบุรี ที่บริเวณที่ในปัจจุบันคือที่ตั้งของฐานทัพเรือของประเทศไทยที่อำเภอสัตหีบ ที่ตั้งของสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา ซึ่งเป็นสนามบินที่สหรัฐอเมริกาจะอาจจะมาสร้างสนามบินที่ใหญ่ที่สุดในโลกนอกประเทศตนเอง ในช่วงสงครามอินโดจีนครั้งที่ 2 หรือ สงครามเวียดนาม และปัจจุบันยังเป็นแกนกลางของโครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ดังนั้น พื้นที่นี้ คือ หัวใจสำคัญของไทย ทั้งในมิติภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ และความมั่นคง เพราะในปัจจุบัน หากใช้เครื่องบินสอดแนมเพดานบินสูง หรือป้อมบินขนาดใหญ่ที่บรรทุกขีปนาวุธบินขึ้นจากจุดยุทธศาสตร์ดังกล่าว ฝ่ายใดก็ตามที่สามารถใช้พื้นที่ดังกล่าวนี้ได้ ก็สามารถส่งปฏิบัติการทางการทหารที่ครอบคลุมพื้นที่เศรษฐกิจหมายเลข 1 (จีน) และหมายเลข 3 (อินเดียและอาเซียน) รวมทั้งประชากรครึ่งหนึ่งของโลกได้ (จีนมีประชากร 1.4 พันล้านคน อินเดีย 1.4 พันล้านคน และอาเซียนมีประชากร 677 ล้านคน) จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ประเทศไทยในคราวที่ได้รับเกียรติให้เป็นประธานการประชุมสุดยอดอาเซียนและการประชุมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งการประชุม East Asia Summit ที่ทั้งสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป อินเดีย รัสเซีย ซึ่งต่างก็เป็นผู้เล่นหลักในเกมส์ภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจโลก ต่างเข้าร่วมประชุมที่ประเทศไทย ไทยจึงต้องเร่งผลักดันให้อาเซียนต้องประกาศจุดยืนของอาเซียนในเวทีอินโด-แปซิฟิก

4.2 จุดยืนของประเทศไทยและอาเซียนต่อมหายุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกในช่วงที่ผ่านมา

ประเทศไทยและประชาคมอาเซียนจะวางตัวอย่างไรในห้วงเวลาที่มหาอำนาจจ้องภูมิภาคนี้ที่เราเป็นสะพานเชื่อมโยงทางภูมิศาสตร์ของ 2 มหาสมุทรอย่างแท้จริง ในเวลาที่มหาอำนาจทุก ๆ ฝ่ายต้องการทั้งแข่งขันและในขณะเดียวกันก็ต้องการผูกขาด ในเวลาที่มหาอำนาจทุก ๆ ฝ่ายต้องการเปิดเสรี แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการปิดล้อมจำกัดเขตการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจอื่น ๆ

โดยคำตอบของอาเซียน คือ ท่าทีที่ชัดเจนผ่าน “เอกสารมุมมองของอาเซียนต่อแนวคิด อินโด-แปซิฟิก” (ASEAN Outlook on Indo – Pacific: AOIP) เกิดขึ้นเพื่อเป็นการยืนยันท่าทีที่ชัดเจนของประชาคมอาเซียนท่ามกลางการขยายอิทธิพลทั้งในมิติเศรษฐกิจและความมั่นคงเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงของมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ประชาคมอาเซียนกำหนดท่าทีอย่างชัดเจนในการพิทักษ์ผลประโยชน์ของอาเซียนและประเทศสมาชิก โดยยืนยันหลักการสำคัญในการวางตำแหน่งอาเซียนเป็นจุดศูนย์กลาง (ASEAN Centrality) ในการขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคผ่านสถาปัตยกรรมที่อาเซียนได้สร้างสรรค์เอาไว้ ไม่ว่าจะเป็น เวที East Asia Summit ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับอีก 8 คู่เจรจาหลัก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา เวทีด้านความมั่นคง ได้แก่ ASEAN Regional Forum ระหว่างอาเซียนกับอีก 17 ประเทศทั่วโลก ASEAN Defence Minister Meeting – Plus (ADMM – Plus) และเวทีในระดับภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งเอกสารมุมมองของอาเซียนต่อแนวคิดอินโด-แปซิฟิก ที่ได้รับการลงนามโดยผู้นำอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของประเทศไทยในการเป็นประธานอาเซียนในปีนี้ เพราะในร่างฉบับแรกของเอกสารนี้ ยังคงมีสมาชิกบางประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดท่าทีในแนวทางดังกล่าว เป็นเพราะแต่ละประเทศสมาชิกก็มีความใกล้ชิดกับมหาอำนาจแต่ละประเทศในรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่ในที่สุดด้วยการทำงานอย่างหนักของไทยในฐานะประธานในที่ประชุม ทำให้ในที่สุดประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศ สามารถบรรลุผลสำเร็จในการกำหนดท่าทีร่วมกันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสถานะภูมิรัฐศาสตร์เศรษฐกิจที่มีพลวัตยิ่งได้ โดยสาระสำคัญของมุมมองของอาเซียนต่อแนวคิดอินโด-แปซิฟิก ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- 1) ความร่วมมือภาคพื้นมหาสมุทร (Maritime Cooperation) เพื่อเป็นการยืนยันจุดยืนของอาเซียนในเรื่องการกำหนดให้มหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างและปลอดภัยสำหรับทุกฝ่ายที่จะเข้ามาแสวงหาประโยชน์ร่วมกัน โดยการเคารพการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UN Convention on the Law of the Sea: UNCLOS) และปฏิบัติตามประมวลการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct in the South China Sea: COC) ซึ่งแน่นอนว่าเป็นการปรามและป้องกันการเกิดปัญหาข้อพิพาทกับมหาอำนาจที่ขยายอิทธิพลในพื้นที่
- 2) เชื่อมโยงความเชื่อมโยงต่าง ๆ (Connecting the Connectivity) เนื่องจากมหาอำนาจไม่ว่าจะเป็นจีน ญี่ปุ่น สหรัฐ อินเดีย ฯลฯ ที่ต้องการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนในพื้นที่ต่างก็มีโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องการเชื่อมโยงภูมิภาค และเมื่ออาเซียนตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลาง อาเซียนยินดีที่จะเชื่อมกับทุกฝ่ายบนเงื่อนไขที่ว่า ความเชื่อมโยงทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางการเดินเรือ สายการบิน ถนนราง ท่อก๊าซ ระบบโทรคมนาคม และกฎระเบียบ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าต่างๆ อาเซียนยืนยันที่จะให้ทุกฝ่ายต้องสร้างโครงการที่สอดคล้องกับแผนแม่บทความเชื่อมโยงอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity:

MPAC) ซึ่งนี่คือผลงานของไทยที่วางไว้ตั้งแต่การประชุมอาเซียนที่ไทยเป็นเจ้าภาพในรอบที่
แล้วในปี 2008-2009

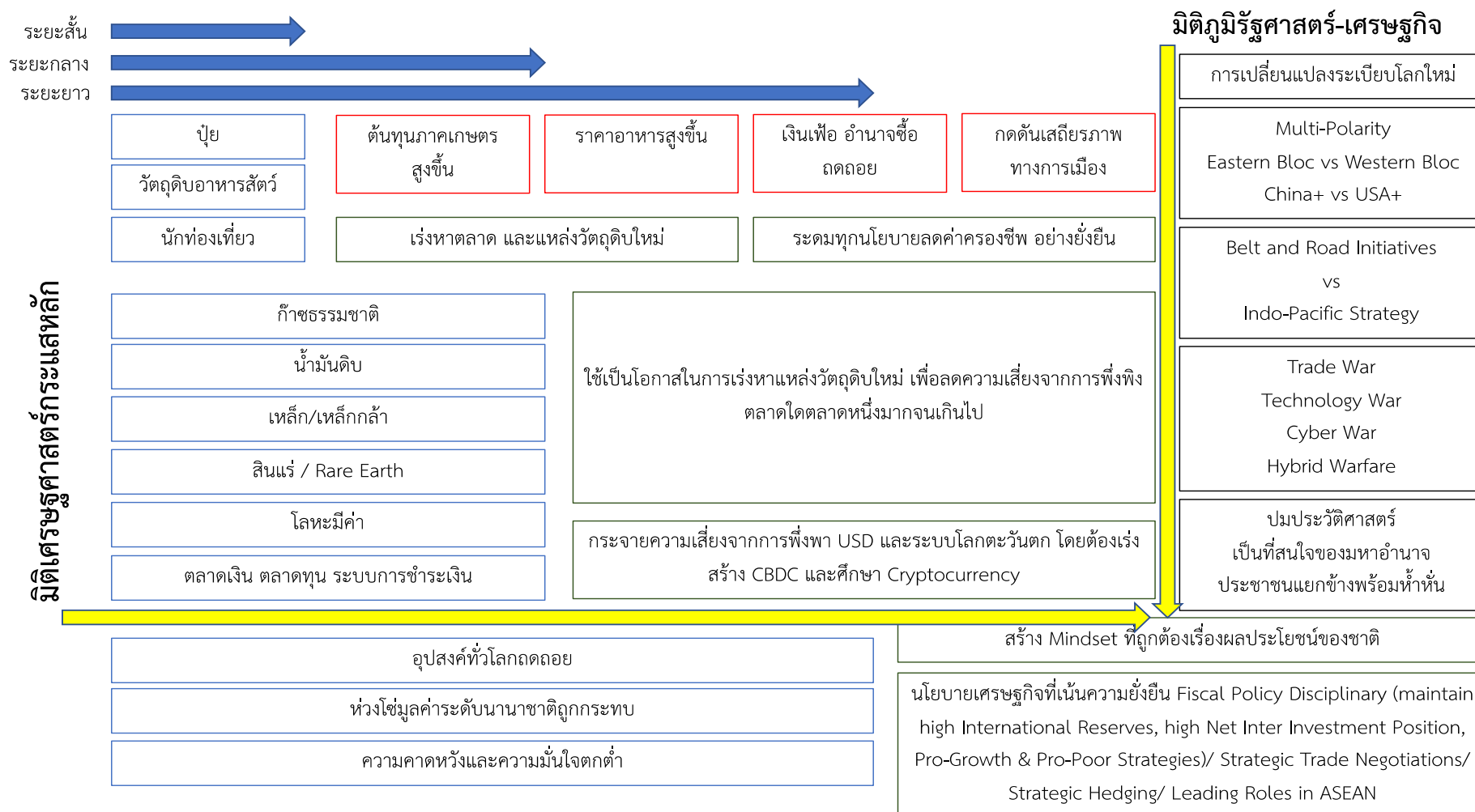
- 3) อาเซียนเน้นย้ำเรื่องการพัฒนาย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาย่างยั่งยืนปี
2030 (Sustainable Development Goals: SDG 2030) ของสหประชาชาติ
- 4) ความร่วมมือในมิติอื่นๆ ซึ่งเน้นย้ำอย่างยิ่งถึงกรอบการเจรจา RCEP หรือ Regional
Comprehensive Economic Partnership

5. ผลกระทบจากกรณีความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ 2 ขั้ว ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมของไทย

จากกรณีความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ 2 ขั้ว คือ รัสเซียและพันธมิตร NATO ที่นำโดย
สหรัฐอเมริกา ทำให้สถานการณ์ลุกลามจนกลายเป็นการส่งกองกำลังทหารจากฝ่ายรัสเซียเข้าไปรุกราน
ประเทศยูเครน จนส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของโลกที่อยู่ในช่วงฟื้นตัวจากวิกฤต
โควิด-19 ประเทศไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลกได้รับผลกระทบทางอ้อมเช่นเดียวกัน โดย
การนำเสนอผลกระทบจากกรณีความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ 2 ขั้ว ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมและ
ระบบเศรษฐกิจของไทยในบทความฉบับนี้ ได้จัดทำแผนภูมิภาพ เพื่อใช้ประกอบการนำเสนอ และขอนำมา
ขยายความดังรายละเอียดต่อไปนี้

จากการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่ส่งผลกระทบต่อ
ภาคอุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจของไทย จำเป็นต้องพิจารณาใน 2 มิติ คือ 1) มิติเศรษฐศาสตร์
กระแสหลัก (Mainstream Economics) และ 2) มิติภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจ (Geopolitical-Economy)
ซึ่งทั้ง 2 มิติ ทำให้ประเทศไทยต้องเรียนรู้และเตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน ดังรายละเอียดผลกระทบ
ในแต่ละระยะต่อไปนี้

ภาพที่ 4 ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจของไทย จากสถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ในระยะต่าง ๆ
ที่พิจารณาจากมิติเศรษฐกิจกระแสหลัก และมิติภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจ

จากแผนภาพข้างต้นนี้ สามารถอธิบายผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับภาคอุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะผลกระทบในภาคอุตสาหกรรมที่เกิดจากสถานการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่พิจารณาผ่านมิติเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก และมีมิติภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจ สามารถจำแนกผลกระทบออกเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ผลกระทบในระยะสั้น ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2565 – 6 เดือนข้างหน้า ต้องพิจารณามูลค่าการค้าระหว่างประเทศระหว่างไทยและรัสเซีย รวมทั้งระหว่างไทยและยูเครน จากข้อมูลการนำเข้าและส่งออกระหว่างไทยกับทั้ง 2 ประเทศ พบว่า มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับ 2 ประเทศนี้ อยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก มีสัดส่วนมูลค่าการค้าไม่ถึงร้อยละ 1 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทย ดังรายละเอียดมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับรัสเซีย และยูเครน ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 มูลค่าการค้าระหว่างไทย-รัสเซีย ปี 2563 – 2565 (ม.ค.-เม.ย.)

รายการ	2563	2564	2565 (ม.ค.-เม.ย.)
มูลค่าการค้า (หน่วย: ล้านบาท)	76962.83	88167.32	27626.06
การส่งออก (หน่วย: ล้านบาท)	22434.16	32507.68	7402.1
การนำเข้า (หน่วย: ล้านบาท)	54528.67	55659.65	20223.96
ดุลการค้า (หน่วย: ล้านบาท)	-32094.52	-23151.97	-12821.85
สัดส่วนต่อมูลค่าการค้าไทย-รัสเซีย ต่อมูลค่าการค้าทั้งหมดของไทย	0.56%	0.52%	0.42%
สัดส่วนต่อมูลค่าการส่งออกไทย-รัสเซีย ต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย	0.31%	0.38%	0.23%
สัดส่วนต่อมูลค่าการนำเข้าไทย-รัสเซีย ต่อมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทย	0.84%	0.65%	0.61%

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ตารางที่ 3 มูลค่าการค้าระหว่างไทย-ยูเครน ปี 2563 – 2565 (ม.ค.-เม.ย.)

รายการ	2563	2564	2565 (ม.ค.-เม.ย.)
มูลค่าการค้า (หน่วย: ล้านบาท)	9659.32	12428.42	1923.92
การส่งออก (หน่วย: ล้านบาท)	3078.54	4228.78	659.52
การนำเข้า (หน่วย: ล้านบาท)	6580.77	8199.64	1264.4
ดุลการค้า (หน่วย: ล้านบาท)	-3502.23	-3970.86	-604.89
สัดส่วนต่อมูลค่าการค้าไทย-รัสเซีย ต่อมูลค่าการค้าทั้งหมดของไทย	0.07%	0.07%	0.03%
สัดส่วนต่อมูลค่าการส่งออกไทย-รัสเซีย ต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย	0.04%	0.05%	0.02%
สัดส่วนต่อมูลค่าการนำเข้าไทย-รัสเซีย ต่อมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทย	0.10%	0.10%	0.04%

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ดังนั้น ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย จะมีผลกระทบอยู่ในระดับไม่รุนแรงอย่างมีนัยสำคัญถึงขนาดที่จะลุกลามเป็นผลกระทบทางลบต่อระบบเศรษฐกิจภาพรวมของไทยในระยะสั้น แต่อาจส่งผลกระทบทางอ้อมต่อราคาต้นทุนที่ปรับสูงขึ้นในระยะถัดไป เนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจของชาติพันธมิตรนาโต้ที่มีต่อรัสเซีย และการสู้รบที่ส่งผลให้ไม่สามารถขนส่งสินค้าได้ตามปกติของยูเครน นำมาซึ่งการขาดแคลนสินค้าวัตถุดิบหลักที่ทั้งสองประเทศมีส่วนการส่งออกไปยังตลาดโลกในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ เหล็ก สินแร่ โลหะมีค่า ข้าวสาลี อาหารสัตว์ และปุ๋ย เป็นต้น

ส่วนผลกระทบของภาคบริการในระยะสั้นคาดการณ์ว่า เมื่อสถานการณ์โควิด-19 เริ่มคลี่คลาย ประเทศไทยจะกลับมาต้อนรับนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น ซึ่งความไม่มีเสถียรภาพของสถานการณ์ความขัดแย้งในยุโรป อาจทำให้นักท่องเที่ยวรัสเซียและยูเครนไม่ออกเดินทางท่องเที่ยว นั่นอาจทำให้กลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวของไทยลดจำนวนลงไปอย่างมีนัยสำคัญ

แนวทางรับมือกับสถานการณ์ในระยะสั้น คือ เอกชนต้องเร่งหาตลาดใหม่ กลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ และหาแหล่ง Sourcing วัตถุดิบใหม่ โดยหน่วยงานภาครัฐที่จะช่วยสนับสนุนข้อมูลเหล่านี้ให้กับภาคเอกชนได้ คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศซึ่งมีสำนักงาน Thai Trade กระจ่ายตัวอยู่ในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในทุกประเทศคู่ค้าสำคัญ ในขณะที่กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพิธีการทางศุลกากร และการอำนวยความสะดวกทางการค้าต้องเร่งช่วยอำนวยความสะดวกให้อุปสรรคทางการค้าลดลงมากที่สุด เพื่อให้การส่งออกไปยังตลาดทดแทน และการนำเข้าจากประเทศทางเลือกเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2) ผลกระทบในระยะกลาง ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2565 – 1 ปีข้างหน้า ในระยะนี้สะท้อนถึงช่วงเวลาปัจจุบันที่ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลังของรัสเซีย ไม่ว่าจะเป็นก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ เหล็ก/เหล็กกล้า สินแร่ Rare Earth โดยเฉพาะ Titanium และ Palladium ซึ่งรัสเซียผลิตได้จำนวนมากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก รวมทั้งโลหะมีค่าอย่างทองคำ และโลหะเงิน (Silver) จะยังคงมีราคาผันผวน อันเนื่องมาจากนโยบายคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อระบบเริ่มปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพใหม่ โดยที่ลูกค้าจำนวนมากยังไม่สามารถสั่งซื้อสินค้าเหล่านี้จากรัสเซียได้ นั่นหมายถึงโอกาสของไทยเช่นกันในการเข้าถึงวัตถุดิบเหล่านี้ ซึ่งเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodity) หากสินค้าตรงตามมาตรฐาน การเลือกใช้วัตถุดิบที่ผลิตจากประเทศใดก็ตามจะไม่มี ความแตกต่างกัน ในรูปแบบและคุณภาพ สามารถป้อนเข้าภาคการผลิตได้ทันที ที่สำคัญคือรัฐบาลและเอกชนต้องร่วมมือกันในการวางระบบโลจิสติกส์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อให้เราสามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบเหล่านี้ได้ เช่น โดยปกติด้วยข้อจำกัดด้านภูมิอากาศ รัสเซียจะขายน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติผ่านระบบท่อเป็นหลัก แต่มีใช้ว่าจะไม่มีการขายสินค้าเหล่านี้ทางเรือ เส้นทางเดินเรือจาก Vladivostok เมืองท่าหลักทางชายฝั่งตะวันออกในมหาสมุทรแปซิฟิก ยังมีรายการขนส่งน้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติผ่านช่องแคบมะละกาในทุก ๆ วัน ดังนั้น การ Sourcing สินค้าจากแหล่งนี้

จะเป็นทางเลือกสำคัญ และคนที่เข้าถึงต้องเป็นเจ้าหน้าที่ที่ประจำการอยู่ในเอเชียตะวันออกในการไปศึกษาตลาด เพราะจะสะดวกมากกว่า เมื่อเทียบกับเจ้าหน้าที่ทำงานอยู่ในมอสโกหรือในยุโรป

อีกประเด็นหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบตั้งแต่ปัจจุบันจนถึงระยะกลางที่ไทยจะต้องปรับตัว คือ การปรับตัวของตลาดเงิน ตลาดทุน และระบบการชำระเงิน ข่าวสารข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิด จะส่งแรงกระตุ้นต่อตลาดเหล่านี้อย่างรุนแรงและรวดเร็ว ดังนั้น นักลงทุนต้องศึกษาข้อเท็จจริงอย่างระมัดระวัง มิเช่นนั้นจะเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนเหมือนเช่นข่าวการตัดสถาบันการเงินของประเทศรัสเซียออกจากระบบ SWIFT ซึ่งเป็นระบบในการสื่อสารข้อมูลการโอนเงินระหว่างประเทศของสถาบันการเงิน 11,000 แห่งทั่วโลก ถูกนำเสนอจนหลายฝ่ายตื่นตระหนกว่าจะไม่สามารถโอนเงินเข้าและออกจากรัสเซียได้ ทั้งที่ในความเป็นจริงการโอนเงินเข้าออกเป็นเรื่องที่ธนาคารและสถาบันการเงินยังสามารถดำเนินการได้ต่อไป เพียงแต่การแจ้งข้อมูลการโอนเงินแบบ Realtime ผ่านระบบ SWIFT ซึ่งปัจจุบันก็มีเพียงสถาบันการเงินของรัสเซียจำนวน 7 แห่งที่ถูกตัดชื่อออกจากระบบ นั้นทำให้การส่งข้อมูลการโอนของ 7 แห่งนี้ทำได้ทันทีแบบเดิม แต่สำหรับสถาบันการเงินอื่นๆ ยังคงดำเนินการได้ตามปกติ ทั้งนี้ ในอนาคตยังไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่าจะมีจำนวนสถาบันการเงินอื่น ๆ ของรัสเซีย ถูกดำเนินการในลักษณะเดียวกันหรือไม่ รวมทั้งการระงับการให้บริการต่างๆ ของบัตรเครดิตยักษ์ใหญ่ อย่าง Visa, Master Card และ American Express ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชนรัสเซียจะจกกันทั่วโลก และการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของรัสเซียในระยะต่อเนื่อง แต่ในทางกลับกัน สำหรับประเทศที่ยังคงค้าขายกับรัสเซีย ซึ่งก็ยังมีอีกเป็นจำนวนมาก เพราะรัสเซียยังสามารถส่งมอบสินค้าที่ทุกประเทศทั่วโลกต้องการ การใช้เงินสกุลอื่น ๆ ในการค้าขายระหว่างประเทศ จะมีแนวโน้มในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดราคาและชำระส่งมอบในสกุลเงินหยวนของประเทศจีน หรือแม้แต่การหันมาพึ่งพาระบบการชำระเงินและสกุลเงินดิจิทัลทั้งที่เป็น Central Bank Digital Currency (CBDC) และเงิน Cryptocurrency ที่มีระบบแบบกระจายตัวไม่รวมศูนย์ ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องรู้เท่าทัน และปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดเงินที่เกิดขึ้นแล้ว และยังคงจะปรับตัวต่อเนื่องต่อไปอย่างมีนัยสำคัญในระยะกลาง

ขณะที่ธนาคารกลางของแต่ละประเทศก็ต้องเร่งดำเนินการผลักดันใน Central Bank Digital Currency (CBDC) ของตนถูกนำออกมาใช้ในตลาดให้ได้อย่างยั่งยืน และในขณะเดียวกันก็ต้องไปทบทวนเรื่องโครงสร้างของการจัดเก็บทุนสำรองระหว่างประเทศ เพราะจากสถานการณ์ในยุโรปถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญอีกครั้งที่ทำให้เงินดอลลาร์สหรัฐในฐานะสื่อกลางการแลกเปลี่ยนและเป็นหน่วยในการวัดค่า (Medium of Exchange/ Unit of Account) เมื่อมีการทำธุรกรรมระหว่างประเทศถูกท้าทายอย่างมาก และเมื่อเราเห็นแนวโน้มแล้วว่าในอนาคตอันใกล้ มูลค่าเศรษฐกิจโลกจะมี 3 มหาอำนาจใหญ่ของโลก ที่มีสัดส่วนในระบบเศรษฐกิจโลกในระดับเท่ากันที่ประเทศละร้อยละ 20 นั่นคือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 20 สหภาพยุโรป ร้อยละ 20 และจีน ร้อยละ 20 รวมกับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในระดับรองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร

และอินเดีย ในสัดส่วนที่ลดหลั่นลงมา ดังนั้น การปรับสูตรการคำนวณตะกร้าเงินที่จะใช้สำรองเงินตรา และเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ อาจต้องมีการทบทวนเช่นเดียวกับที่ต้องเร่งศึกษาความเป็นไปได้ของ Cryptocurrency ในการทำหน้าที่ของเงินตราอีก 1 หน้าที่ที่ปัจจุบันยังไม่สมบูรณ์นัก นั่นคือ เป็นเครื่องสะสมมูลค่า (Store of Value) ว่าในอนาคตจะมีบทบาทในตลาดเงินและตลาดทุนมากน้อยเพียงใด

3) ผลกระทบในระยะกลาง ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2565 – 3 ปีข้างหน้า จะเกิดผลกระทบอย่างน้อย 3 ส่วน ได้แก่ 1) สถานการณ์อุปสงค์ทั่วโลกถดถอย กำลังซื้อหดตัวทั่วโลก 2) ห่วงโซ่มูลค่าระดับนานาชาติ (Global Value Chains: GVCs) ถูกกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง และ 3) ความคาดหวังและความมั่นใจของประชาชนทั่วโลกตกต่ำลง ซึ่งทั้ง 3 ส่วน เป็นผลมาจากความไม่มีเสถียรภาพในสถานการณ์การสู้รบและการปะทะกันของมหาอำนาจในทวีปยุโรป ซึ่งนั่นทำให้ 1 ใน 3 ของผู้เล่นหลักในระบบเศรษฐกิจโลกเกิดภาวะชะงักงัน และอาจส่งผลให้ความคาดหวังต่อการสิ้นสุดวิกฤตโควิด-19 ในปี 2022 และเศรษฐกิจโลกจะเป็นขาขึ้นต่อเนื่อง 2-3 ปี ต้องชะลอออกไป และนี่คือจุดที่การคาดการณ์ผลกระทบในมิติเศรษฐศาสตร์กระแสหลักมาบรรจบกับมิติภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจ

โดยในมิติภูมิรัฐศาสตร์-เศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงในระเบียบโลกเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างค่อย ๆ มีโมเมนตัมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ช่วงต้นของทศวรรษ 2010 เราได้เห็นการถดถอยเชิงในดุลอำนาจของสหรัฐอเมริกาที่เริ่มสูญเสียสถานะความเป็น Hegemon หรือผู้จัดระเบียบโลกแต่เพียงผู้เดียว (Unipolarity) พร้อมกับการทะยานขึ้นเป็นมหาอำนาจใหม่ของจีนที่เน้นเป้าหมายทางเศรษฐกิจ โดยที่หลาย ๆ ฝ่ายพิจารณาว่าระเบียบโลกแบบหลายขั้ว (Multipolarity) จะเกิดขึ้น แต่สหรัฐอเมริการับรู้ได้ถึงสถานการณ์การถดถอยเชิงอำนาจของตนเอง จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างพันธมิตรเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน ซึ่งจะกลายเป็นมหาอำนาจใหม่ และสถานการณ์สงครามการค้า สงครามเทคโนโลยี และการกระชับและเพิ่มจำนวนสมาชิกพันธมิตรทางด้านความมั่นคงไม่ว่าจะเป็น NATO, The QUAD, AUKUS เป็นเครื่องยืนยันว่า ยุโรปสนับสนุนสหรัฐอเมริกา ทำให้มีแนวโน้มที่จะเป็นการปะทะกันในดุลอำนาจระหว่าง พันธมิตรตะวันตก (Western Bloc) ที่นำโดยสหรัฐอเมริกา และพันธมิตรตะวันออก (Eastern Bloc) ที่นำโดยจีน

จากสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดจากสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่กล่าวข้างต้นทั้ง 3 ระยะ ทำให้ทราบว่าทั้ง 2 ปรากฏการณ์นั้น เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในทางเศรษฐกิจการเมือง นั่นคือ ปรากฏการณ์การกระชับอำนาจของสหรัฐที่เคยสั่นคลอนในยุโรป สหรัฐอเมริกาสามารถกระชับอำนาจให้กลับมาอยู่ภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกาได้อีกครั้ง เนื่องจากยุโรปยังคงมีปัญหาภายในที่เกิดจากความแตกแยกจากการ Brexit ออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร และยังไม่มีฉันทามติร่วมกันได้ในหลากหลายเรื่อง รวมทั้งยังไร้ผู้นำที่มีบารมีมากพอภายหลังจากการลงตำแหน่งของนาง Angela Merkel นั่นทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถกระชับอำนาจเล่นบทบาทนำได้ในฝั่งพันธมิตรตะวันตก และในขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาไม่ได้ทุ่มเทสรรพกำลังใด ๆ ในการรุกรบต่อต้านการกระทำของรัสเซีย หากเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันในอดีต นั้นยังเป็น

การยืนยันในสิ่งที่สหรัฐอเมริกาสร้างไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ US Security Strategy ที่เผยแพร่ในปี 2017 คือ ภัยคุกคามที่สุดของสหรัฐอเมริกามีเพียง 1 เดียวที่ต้องห่วงกังวล และต้องทุ่มเทสรรพกำลังในการรับมือ นั่นคือ ภัยคุกคามจากจีนมากกว่าที่จะเป็นรัสเซีย

จากผลกระทบของกรณีความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ 2 ขั้ว ที่มีต่อภาคอุตสาหกรรมของไทย ดังที่กล่าวมาในหัวข้อนี้ สามารถสรุปธุรกิจและอุตสาหกรรมของไทยที่จะได้รับผลกระทบเชิงบวก-ลบ ได้ดังนี้

■ ธุรกิจและอุตสาหกรรมของไทยที่จะได้รับผลกระทบเชิงบวก

- อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูป ผลไม้แปรรูป และอาหารกระป๋อง อาจเป็นโอกาสให้สินค้าไทยเข้าไปขยายตลาดในหลายประเทศ เนื่องจากเริ่มมีสัญญาณของการเกิดภาวะขาดแคลนอาหารทั่วโลก ที่กว่า 30 ประเทศ ได้ประกาศงดส่งออกสินค้าอาหารในช่วงที่ห่วงโซ่การผลิตหยุดชะงักจากภาวะสงครามในยูเครน และมาตรการคว่ำบาตรที่มหาอำนาจทุกขั้วนำมาใช้
- อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป โดยเฉพาะธัญพืชต่าง ๆ หากไทยสามารถผลิตและส่งออกได้จากได้รับอนิสงค์จากการที่ผู้ค้ารายใหญ่ ทั้งรัสเซียและยูเครนประสบปัญหาการส่งออกธัญพืช เนื่องจากปัญหาด้านการขนส่งที่เกิดจากภาวะสงคราม และมาตรการคว่ำบาตรที่หลายประเทศมีต่อรัสเซีย
- ธุรกิจเชื้อเพลิงชีวภาพและพลังงานทดแทน (ไบโอดีเซล และเอทานอล) เนื่องจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้นผู้บริโภคมองหาทางเลือกไปใช้พลังงานทดแทนน้ำมันปิโตรเลียมที่มีราคาสูง
- ยางพารา และปาล์มน้ำมัน เนื่องจากราคาปรับตัวเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก
- โรงกลั่นน้ำมัน ผู้ค้าน้ำมัน และผู้จัดจำหน่ายแร่และโลหะ ที่มีสต็อกสินค้าคงค้างสูงจากการนำเข้าในช่วงก่อนหน้าการเกิดสงคราม จะสามารถทำกำไรสูงได้ในระยะนี้

● ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่จะได้รับผลกระทบเชิงลบ

- อุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม จะได้รับผลกระทบเป็นอันดับ ซึ่งเป็นผลจากการประกาศคว่ำบาตรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของรัสเซีย ทำให้ราคาน้ำมันดิบพุ่งสูงขึ้นต่อเนื่อง
- อุตสาหกรรมผลิตกระแสไฟฟ้า จะได้รับผลพวงจากราคาเชื้อเพลิงที่สูงขึ้นในตลาดโลก ซึ่งอาจกระทบต่อราคาไฟฟ้าที่จะส่งผลทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจ
- อุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ และยางรถยนต์ หากมีการประกาศคว่ำบาตรในสินค้าที่ส่งออกและนำเข้าจากรัสเซีย เนื่องจากสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าส่งออกของไทยไปยังรัสเซียที่มีมูลค่าการส่งออกเป็นลำดับต้น ๆ อีกทั้งชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้เป็นชิ้นส่วนในรถยนต์รุ่นใหม่ในปัจจุบัน ล้วนต้องใช้แร่โลหะมีค่าเป็นส่วนประกอบ เมื่อเกิดการขาดแคลน จะทำให้ผู้ผลิตรถยนต์ไม่สามารถผลิตรถยนต์ส่งมอบให้ลูกค้าได้ตามเวลาส่งมอบ ดังที่เกิดขึ้นอยู่ ณ ขณะนี้
- อุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์จากเหล็ก และธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง จะได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากราคาเหล็กในตลาดโลกซ้ำเติมจากเดิมที่ปรับราคาสูงขึ้นมาแล้วในปีก่อน

จะยังเป็นตัวเร่งให้ต้นทุนการขนส่งและวัสดุก่อสร้างปรับเพิ่มขึ้นหลังจากราคาลดความร้อนแรงลงมาในระยะก่อนหน้านี้ไม่กี่เดือน

- **อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปและอาหารทะเลกระป๋อง** อาจได้รับผลกระทบในอนาคตหากมาตรการคว่ำบาตรรุนแรงขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อกิจการที่ใช้วัตถุดิบที่นำเข้าจากรัสเซียจากข้อมูลการนำเข้า พบว่า สินค้าที่ไทยนำเข้าจากรัสเซียอันดับ 5 ปลาซาร์ดีน และอันดับ 7 ปลาแฮลมอน นอกจากนี้ กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารบรรจุกระป๋อง จะต้องแบกรับภาระต้นทุนเพิ่มเติมจากราคาโลหะเพื่อผลิตกระป๋องมีราคาสูงขึ้น
- **อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์** ได้รับผลกระทบเพิ่มเติมในด้านต้นทุนการผลิตและการขาดแคลนชิ้นส่วน ซึ่งอาจทำให้กระทบเป็นห่วงโซ่ไปยังอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น ยานยนต์ อุปกรณ์สื่อสาร โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น
- **ธุรกิจด้านโลจิสติกส์** จะแบกรับภาระต้นทุนการขนส่งเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมัน และอาจเกิดการหยุดชะงัก หากมีการสู้รบเพิ่มเติมในเส้นทางขนส่งทางทะเลอื่น ๆ โดยเฉพาะบริเวณทะเลจีนใต้
- **ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ** เช่น โรงแรม สถานบันเทิง ร้านอาหาร อาจต้องสูญเสียเม็ดเงินและกลุ่มลูกค้าบางส่วน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวรัสเซีย เนื่องจากค่าเงินรูเบิลที่อ่อนค่าและผันผวนจากการใช้มาตรการคว่ำบาตรทางการเงินของสหรัฐอเมริกา ทำให้ราคาที่ต้องจ่ายเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวต่างประเทศในสายตาชาวรัสเซียมีราคาที่สูงขึ้น

6. ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิรูปความไม่เสถียรภาพของไทย เพื่ออยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์การแบ่งขั้วอำนาจของโลกใหม่

จากการศึกษายุทธวิธีในการชักจูงให้ประเทศหรือกลุ่มประเทศใดเข้าร่วมเป็นพันธมิตร ประเทศมหาอำนาจส่วนใหญ่นิยมใช้การโจมตีไปที่จุดอ่อนแบบที่ผู้ถูกเลือกไม่ทันตั้งตัว พร้อมทั้งเสนอทางเลือกให้ยอมร่วมมือเป็นพันธมิตรอย่างเต็มใจ โดยกลุ่มเป้าหมายจะมีลักษณะร่วมกัน 3 ข้อ คือ 1) มีปมความขัดแย้งเป็นพื้นเดิม (Clash of Civilization) 2) ตั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ที่มหาอำนาจให้ความสนใจ และ 3) ประชาชนในชาติแบ่งฝักแบ่งฝ่ายไร้เสถียรภาพ ดังนั้น การที่จะทำให้ไทยอยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์การแบ่งขั้วอำนาจของโลกใหม่ในครั้งนี้ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งปฏิรูปสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- **การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการวางตำแหน่งของประเทศไทยในเวทีโลก** เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบัน มักเกิดคำถามว่าประเทศไทยควรเลือกข้างอยู่กับมหาอำนาจขั้วใด ระหว่างจีน รัสเซีย หรือสหรัฐอเมริกา โดยข้อเสนอในบทความนี้ขอเสนอว่า ประเทศไทยต้องไม่เลือกเข้าข้างใดไม่ว่าจะเป็นจีน รัสเซีย สหรัฐอเมริกา หรือมหาอำนาจใดก็ตาม หากแต่ข้างเดียวที่ไทยต้องเลือก คือ อยู่ข้างประเทศไทยในจุดสมดุลที่จะทำให้ไทยสามารถรักษผลประโยชน์ในเวทีโลกได้มากที่สุด โดยประเทศไทยต้องรักษาและดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest/ National Benefit) ซึ่งประกอบขึ้นด้วย 4 มิติ ได้แก่

- 1) ความมั่นคงของชาติ (National Security) ซึ่งต้องเป็นความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) ที่ต้องรักษาประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยคุกคามรูปแบบเดิม (Traditional Security) เพื่อรักษาอำนาจอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Security) เพื่อรักษาคุ้มครองความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)
- 2) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) ที่ต้องการเป้าหมายหลักๆ พื้นฐาน 3 ด้าน คือ สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และ สร้างการกระจายอย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ซึ่งแน่นอนว่า ในหลาย ๆ ครั้ง 3 เป้าหมายนี้ ก็ขัดแย้งกันเอง และในบางครั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติก็อาจจะมี เป้าหมายที่ขัดแย้งกันด้วย ดังนั้น การบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง
- 3) การขยายพลังอำนาจของชาติ โดยพลังอำนาจของชาติ ณ ที่นี้หมายถึงพลังอำนาจทั้ง 6 มิติ STEEP-M ได้แก่ มิติสังคม (S: Social) มิติเทคโนโลยี (T: Technology) มิติเศรษฐกิจ (E: Economy) มิติสิ่งแวดล้อม (Environment) มิติการเมือง (P: Politics) และมิติแสนยานุภาพ (M: Military) เพื่อให้ประเทศชาติมีความแข็งแกร่งจากภายใน
- 4) เกียรติภูมิของชาติ (Prestige of the Nation) เพราะทุกครั้งที่มียุทธการชนะเลิศในระดับโลก มีนางงามได้รับมงกุฎ มีเด็กนักเรียนไทยชนะเลิศศาสตร์โอลิมปิก หรือมีบริษัทไทยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ใน Fortune 500 ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างความสุขและความภาคภูมิใจให้กับทุกคนในชาติ

ดังนั้น หากผลประโยชน์ของชาติไทยเข้าได้หรือไปด้วยกันได้กับจีนในรูปแบบที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน (Positive-Sum Game: Win-Win Solution) ประเด็นนั้นไทยก็ต้องเข้าข้างจีน เลือข้างจีน และในทางตรงกันข้าม หากเรื่องนั้น ผลประโยชน์ของไทยสอดคล้องกับสหรัฐอเมริกา ไทยต้องพร้อมสนับสนุนการดำเนินการของสหรัฐอเมริกา และถ้าเรื่องไหนไทยต้องการถ่วงดุลอำนาจทั้งฝ่ายสหรัฐอเมริกาและจีน ไทยต้องยึดมั่นในหลักการของประชาคมนานาชาติ ประเทศขนาดกลางที่ไม่ได้เข้มแข็งทางกองทัพ และไม่ได้แข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ ต้องยึดหลักการเป็นที่ตั้ง กฎบัตรของสหประชาชาติ กฎกติกาขององค์การระหว่างประเทศ จะเป็นเสาหลักให้ไทยใช้เป็นจุดยึด ในขณะเดียวกัน ไทยต้องสวมบทบาทผู้นำในเวทีประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างโมเมนตัมในการรักษาจุดยืนของไทย ที่สอดคล้องกับชาติสมาชิกอาเซียนในการถ่วงดุลอำนาจของขั้วต่าง ๆ

● **ต้องเร่งสร้างนโยบายทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน** เริ่มจากการมีวินัยทางการคลัง (Fiscal Policy Disciplinary) ในภาวะสงครามและภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน ความมีเสถียรภาพของการเงินส่วนบุคคลกับของประเทศชาติมีความคล้ายคลึงกัน คือ

- 1) พิจารณาทุนสำรองของชาติมีมากน้อยเพียงใด โดยไทยต้องรักษาระดับเงินทุนสำรองระหว่างประเทศไว้ในระดับที่สูง ซึ่งสถานะปัจจุบันของประเทศไทยเป็นน่าพอใจอย่างยิ่ง เนื่องจากไทย

มีทุนสำรองระหว่างประเทศสูงเป็นอันดับที่ 14 ของโลก มีมูลค่าประมาณ 245 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองจากสหรัฐฯ ที่อยู่ อันดับที่ 13 ที่มีมูลค่าประมาณ 251 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่อันดับ 1 ประเทศที่มีทุนสำรองฯ มากที่สุด คือ จีน ที่มีมูลค่าประมาณ 3.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 22.35 ของเงินสำรองฯ ของทั้งโลก รองลงมาคือ ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ และรัสเซีย (รัสเซียมีเงินสำรอง 643 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ถูกบล็อกไม่ให้เข้าถึงโดยพันธมิตรชาติตะวันตกในประมาณ 300 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

- 2) พิจารณาศักยภาพและความสามารถในการชำระหนี้ โดยพิจารณาค่า Net International Investment Position (NIIP) ซึ่งเป็นตัวเลขสัดส่วนของมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินของประเทศที่เป็นเจ้าหนี้ หักลบด้วยมูลค่าหนี้ต่างประเทศทั้งรัฐบาลและภาคเอกชนกู้ยืมมาจากต่างประเทศ หากด้วยความสามารถในการหารายได้ของประเทศโดยใช้มูลค่า GDP ถ้าตัวเลข NIIP เป็นบวก แสดงว่า ประเทศนั้นเป็นเจ้าหนี้มากกว่าเป็นลูกหนี้ ยิ่งบวกมากยิ่งดี เช่น เขตเศรษฐกิจที่มี NIIP สูงที่สุดในโลก คือ ฮองกง ที่ระดับร้อยละ 586.8 นั้นหมายความว่า ฮองกงมีความเป็นเจ้าหนี้สุทธิอยู่ที่ประมาณ 5.8 เท่าของขนาด GDP ของฮองกง รองลงมาคือ สิงคโปร์ที่ระดับร้อยละ 276.1 ส่วนไทยอยู่ที่ร้อยละ 11 แปลว่าไทยยังมีสถานะเป็นเจ้าหนี้มากกว่าเป็นลูกหนี้ และอยู่ในระดับใกล้เคียงกับจีนที่มีระดับอยู่ที่ร้อยละ 12.9 ในขณะที่รัสเซียมีค่า NIIP อยู่ที่ร้อยละ 26.8 ส่วนสหรัฐอเมริกามีความเป็นลูกหนี้มากกว่า เพราะมีค่า NIIP ติดลบอยู่ที่ร้อยละ 64.9
- 3) ศักยภาพในการหารายได้มีหรือไม่ และมีปัจจัยใดเป็นตัวช่วยในการสร้างรายได้ได้บ้าง สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน ภาคการผลิตมีความเข้มแข็งค่อนข้างมาก อีกทั้งไทยมีบทเรียนสำคัญที่เกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 1997 Asian Financial Crisis หรือที่คนไทยนิยมเรียกว่า วิกฤตต้มยำกุ้ง ทำให้ไทยมีภูมิคุ้มกัน ทั้งนี้ สิ่งที่ต้องเร่งปรับปรุง คือ นโยบายของภาครัฐต้องมีลักษณะที่ Pro-Growth & Pro-Poor มากยิ่งขึ้น ในที่นี้หมายถึง ภาครัฐต้องวางยุทธศาสตร์และโครงการที่ Pro-Growth และ Pro-Poor ไปพร้อมๆ กัน ที่ผ่านมาจะเป็นนโยบาย Pro-Growth ที่แยกตัวจาก Pro-Poor ซึ่งนั่นจะยิ่งซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำ ทำให้มีคนรวยไม่กี่คนได้ประโยชน์จากโครงการดังกล่าว แนวนอนเศรษฐกิจในภาพรวมโตขึ้น แต่กระจุกตัวจนเกิดความเหลื่อมล้ำในระดับสูง หรือบางครั้งภาครัฐดำเนินโครงการและนโยบายแบบ Pro-Poor เพียงอย่างเดียว เช่น การแจกเงิน แจกโปรโมชั่น และประชานิยม ที่เปรียบเสมือนการฉีกสแตมป์รอยดัดที่ทำให้คนใช้พื้นตัวได้เร็ว แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วยังคงมีใช้ต่อ เพราะเป็นเพียงการแจก โดยไม่ได้คำนึงถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้จริงต่อเมื่อ Total Factor Productivity ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งคือ เราต้องพัฒนาให้ทักษะของคนในประเทศเก่งขึ้น ปัจจัยการผลิตของเราทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นโยบายจึงต้อง Pro-Growth and Pro-Poor ไปพร้อม ๆ กัน

- 4) ไทยต้องเปิดกว้างกับทุกโอกาสในเวทีการค้า การลงทุน การเงิน และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยต้องวางยุทธศาสตร์ในการเจรจาความตกลงการค้าฉบับใหม่ ๆ เพื่อสร้างแต้มต่อให้ผู้ประกอบการในการแสวงหารายได้เข้าประเทศ และในมิติการเมืองความมั่นคงต้องวางยุทธศาสตร์ในการถ่วงดุล (Strategic Hedging) กับมหาอำนาจ โดยเฉพาะการวางตำแหน่งของไทยในเวทีที่ประชุม APEC และในเวทีที่ประชุม BIMSTEC ที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพในปีนี้ ซึ่งจะมีพลังมากยิ่งขึ้นหากไทยรู้จักเล่นบทบาทนำอย่างสร้างสรรค์ในเวทีประชาคมอาเซียน

บรรณานุกรม

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า และศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564).

วินิจฉัยและคาดคะเนฉากทัศน์ระยะเป็ยบโลกใหม่. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2565.

จาก http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/executive_summary.pdf

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า และศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564).

สถานการณ์และฉากทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงระยะเป็ยบโลกใหม่. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2565.

จาก http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/executive_summary.pdf

US Energy Information Administration (EIA). (2564). แผนทีแ่แสดงเส้นทางการล่ำเลียงน้ำมันดิบในบริเวณทะเลจีนใต้. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565

US Energy Information Administration (EIA). (2564). แผนทีแ่แสดงปริมาณน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติในบริเวณทะเลจีนใต้. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565

กอบชัย ชูโต. (2564). ยุทธศาสตร์กฎหมายหน่วยป้องกันทางทะเลของสาธารณรัฐประชาชนจีน “ไม่มั่นคงหรือทำให้มันใจ รุก รับ ป้องปราม”. เอกสารวิชาการ. หลักสูตรนัทยุทธศาสตร์ รุ่นที่ 14. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, กองบัญชาการกองทัพไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2565). มูลค่าการค้าระหว่างไทย-รัสเซีย ปี 2563 – 2565 (ม.ค.-เม.ย.). สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2565.

จาก <https://tradereport.moc.go.th/TradeThai.aspx>

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2565). มูลค่าการค้าระหว่างไทย-ยูเครน ปี 2563 – 2565 (ม.ค.-เม.ย.). สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2565.

จาก <https://tradereport.moc.go.th/TradeThai.aspx>

Council on Foreign Relations. (2021). *China's Maritime Disputes 1895 – 2020*.

จาก <https://www.cfr.org/timeline/chinas-maritime-disputes>

Suliman A. (2021). *China could invade Taiwan in the next 6 years, assume global leadership role, U.S. admiral warns*. NBC News. March 10, 2021, 10:28 PM CST. จาก

<https://www.nbcnews.com/news/world/china-could-invade-taiwan-next-6-years-assume-global-leadership-n1260386>

Lendon B. (2021). *Chinese threat to Taiwan 'closer to us than most think,' top US admiral says*. CNN News. March 25, 2021.

จาก <https://edition.cnn.com/2021/03/24/asia/indo-pacific-commander-aquilino-hearing-taiwan-intl-hnk-ml/index.html>

Chen K. (2021). *Taiwan scholar reveals extent of US military operations in South China Sea: Military analyst recommends US continue monitoring regional Chinese military activities*.

Taiwan News. 2021/08/30 13:04.

จาก <https://www.taiwannews.com.tw/en/news/4279069>

Coşar K. and Thomas B.D. (2020). *The Geopolitics of International Trade in Southeast Asia. Nber Working Paper Series. National Bureau of Economic Research. Working Paper 28048*.

จาก <http://www.nber.org/papers/w28048>

เอกสารประกอบการบรรยาย

**INDUSTRIAL
INTELLIGENCE UNIT**
MORNING TALK ครั้งที่ 3

“จุดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ อนาคตที่อุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญ”

จัดโดย
กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

วันอังคารที่ 14 มิถุนายน 2565 09.00-12.30 น.

ศูนย์อาเซียนศึกษา
ASEAN STUDIES CENTER
Chulalongkorn University

ประเทศไทยท่ามกลาง ระเบียบโลกใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dynamic Disruptions

Slow Recovery GVCs

The Great Decoupling

Supply Chain Resiliency

Anti-Globalization Security Driven

Friend-Shoring Investment

Changing in World Order

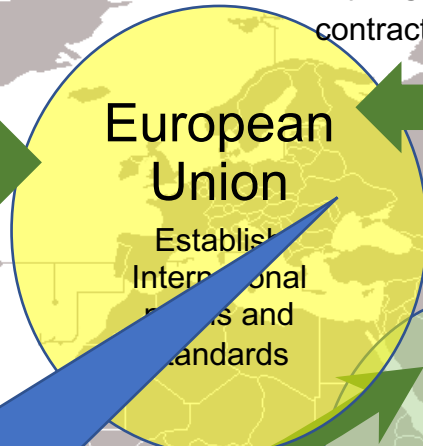
Global Value Chains (GVCs)

15.9%

Trade value stabilized

15.2%

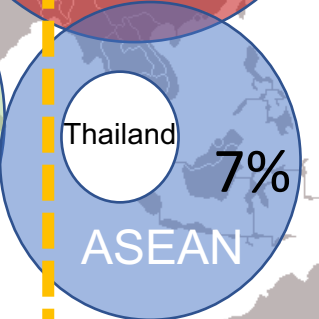

Value of trade that continues to expand with ASEAN but contracted with China

18.7%

RCEP
29.5%

Bay of Bengal
Emerging Economy with High Growth

9%

Value of trade that continues to expand with ASEAN but contracted with China

Indian Ocean

US Forward Defense Ring

NSS 2017, USINDOPACOM 2018, Indo-Pacific 2019, QUAD&AUKUS 2021, B3W 2021, Indo-Pacific Economic Framework 2022

2049 Chinese Dream of National Rejuvenation

1. Strong China: Economically/ Politically/ Diplomatically/ Science/ Military
2. Civilised China: Equity and Fairness/ Rich Culture/ High Moral
3. Harmonious China: Amity among diverse classes and social segments
4. Beautiful China: Healthy Environment/ Low Pollution/ Attractive Cities/ Innovative/ Arts

Biden's Indo-Pacific Strategy

1. Free and Open
2. Connected
3. Prosperous
4. Secure
5. Resilient

IPEF 2022

1. Fair & Resilient Trade
2. Supply Chain Resiliency
3. Infrastructure, Clean Energy and Decarbonization
4. Tax and Anti-Corruption

สถานการณ์ปะทะ NATO vs Russia

ยึดเยื่อเรือรัง 3 จากทัศน์

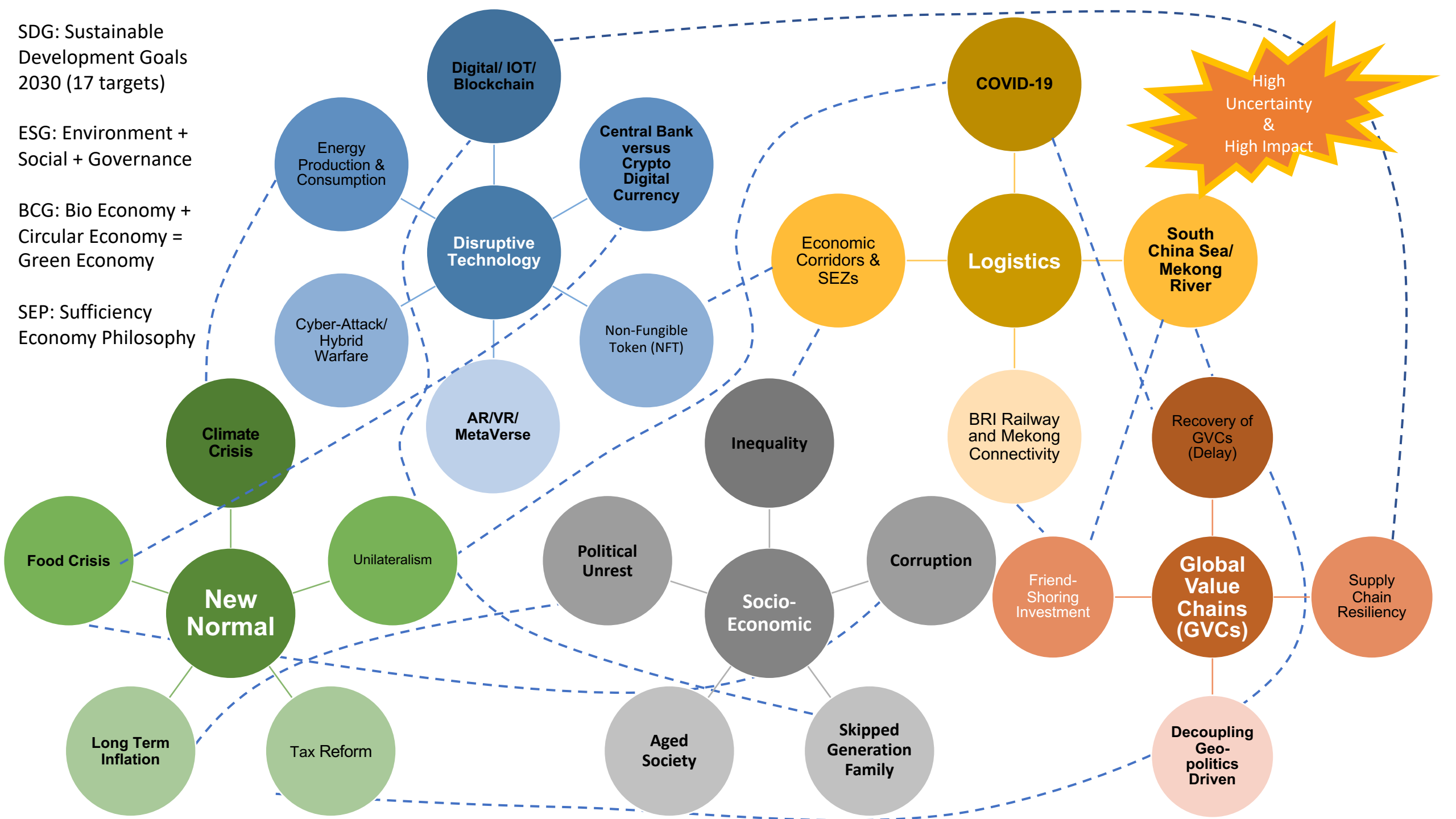
1. จำกัดเขต (ยาวนานที่สุด)
2. ขยายวงสู่ยุโรป (จบเร็วกว่า)
3. ลุกลามสู่เอเชีย (Hotspots: ไต้หวัน/ ทะเลจีนใต้/ 2 เกาหลี/ เมียนมา/ ม.โขง)

SDG: Sustainable Development Goals 2030 (17 targets)

ESG: Environment + Social + Governance

BCG: Bio Economy + Circular Economy = Green Economy

SEP: Sufficiency Economy Philosophy

ภาคการผลิตของไทย การพึ่งพาและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระเบียบโลก

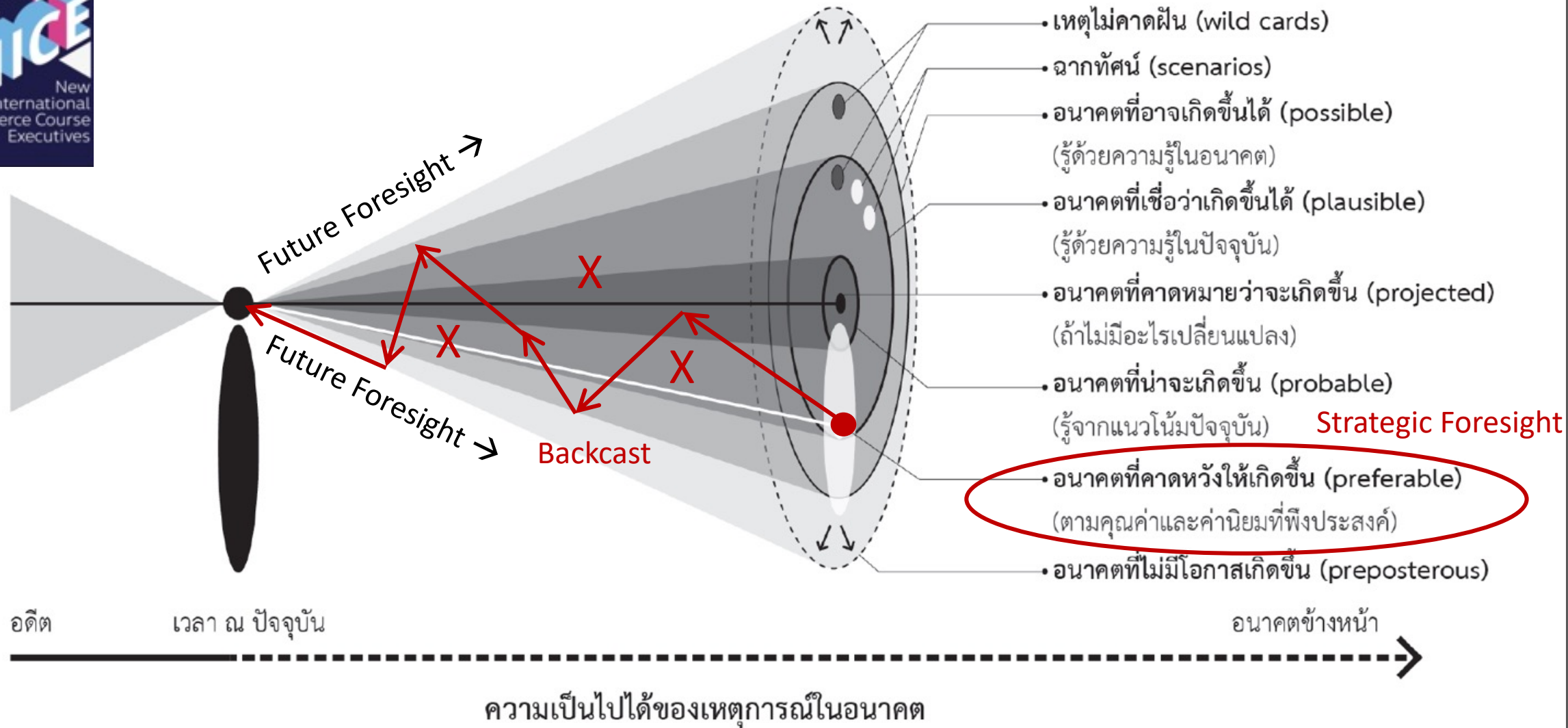
ภาคการผลิต	ประเทศไทยและการพึ่งพาห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก
ภาคการเกษตร	วัตถุดิบทางการเกษตร ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ และเทคโนโลยีการเกษตรทั้งจาก สหรัฐอเมริกา ยุโรป และจีน ในขณะที่ตลาดส่งออกที่สำคัญที่สุดคือ จีน ตลาดในประเทศไม่สามารถดูดซับผลผลิตได้ทั้งหมด ในขณะที่ภาคการผลิตปัจจุบันประสิทธิภาพต่ำ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปภาคเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม สามารถต่อยอดได้ เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าคุณภาพสูง ผ่านมาตรฐานที่สูงในระดับโลก
ยานยนต์ EV	29% ของต้นทุนมาจากแบตเตอรี่ ซึ่ง จีน และญี่ปุ่น มีเทคโนโลยี ไทยทำได้เฉพาะ downstream (มีเพียง 20-30% ของผู้ประกอบการ ICE ที่ไปต่อได้ในยุค EV) และยังต้องพึ่งพาเงินลงทุนจากทั้งจีน ญี่ปุ่นและสหรัฐ วัตถุดิบหลักในการผลิตแบตเตอรี่มาจากออสเตรเลีย อินโดนีเซีย และมีทางเลือกคือ อเมริกาใต้ แอฟริกา ในขณะที่ตลาดสำคัญของไทยที่มีศักยภาพคือ อาเซียน และจีน
Semi-conductor	20% ของต้นทุน EV มาจาก Semiconductor ซึ่งต้องพึ่งพา ไต้หวัน และเกาหลีใต้ ถึงแม้จีนจะผลิตวัตถุดิบตั้งต้นได้ แต่เทคโนโลยีระดับสูง และ Upstream ยังสู้ไต้หวันและเกาหลีไม่ได้ ในขณะที่เทคโนโลยีบางส่วนยังผูกขาดโดยสหรัฐ และยุโรป จีนจะสามารถพัฒนาเทคโนโลยีได้เองภายในปี 2035 ไทยยังมีอุปสรรคในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อตั้งภาคการผลิตระดับ Midstream และ Upstream ที่สร้างรายได้สูง
พลังงาน	การผลิตไฟฟ้าพึ่งพาก๊าซจากเมียนมา ในภาคเชื้อเพลิง ขนส่ง โรงงาน พึ่งพาวัตถุดิบพลังงานจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด แนวโน้มราคาพลังงานปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยระยะสั้นคือ สงครามในยุโรป ระยะยาวคือ การเดินทางสู่ Carbon Neutral
ปิโตรเคมี	พึ่งพาเงินลงทุนจากญี่ปุ่น สหรัฐ ยุโรป ยังไม่มีเงินลงทุนจาก จีน แต่ผลิตแล้วส่วนเกินการบริโภคในประเทศเกือบทั้งหมดส่งไปตลาดประเทศจีน ไม่มีความสามารถทางการแข่งขัน แต่ต้องผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลพลอยได้จากอุตสาหกรรมพลังงาน
ภาคการท่องเที่ยว	supply chain การท่องเที่ยว = 20% ของ GDP; ปี 2019 นักท่องเที่ยวจำนวน 39 ล้านคน โดย 11 ล้านคนมาจากจีน (ขยายตัวปีละ 4-5%) ตลาดใหม่ที่สำคัญที่สุดคือ อินเดีย และเอเชียใต้ ปัจจุบัน 2.4 ล้านคน อัตราการขยายตัว 22-24% และนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและเปอร์เซีย
Logistics	พึ่งพาทั้งจาก สหรัฐ จีน ญี่ปุ่น และยุโรป โดยหากทะเลจีนใต้เกิดสงคราม เขตเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบสูงสุด คือ ไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย

คุณค่าประเทศไทย

ประเทศไทยคือประเทศขนาดกลาง
ที่ยังคงต้องการอยู่ใน Global Value Chains

- จุดเด่นของประเทศไทย คือ การเป็นมหาอำนาจขนาดกลาง และเป็นกลางในทุกมิติพลังอำนาจของชาติ
- **S: Social** → Thainess: มีใจรักบริการ ยุ่งเหยิง ไร้ระเบียบ แต่มีเสน่ห์ ซื่อสัตย์ ไม่เสแสร้ง = Soft Power (BCG: การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์, การเกษตรและอาหาร, สุขภาพและการแพทย์)
- **T: Technology** → ไม่ได้ก้าวล้ำอย่างโดดเด่น แต่ก็ไม่ได้ล้าหลังจนไม่ Livable คนไทยพร้อมรับเทคโนโลยี แต่ยังมี Digital Literacy ไม่พอ
- **E: Economy** → เศรษฐกิจอันดับ 20; ประชากรอันดับ 22; พื้นที่อันดับ 50 (จาก 193+ เขตเศรษฐกิจ) ประเทศกำลังพัฒนา; Upper-Middle Income Countries; Efficiency Driven Economy; #40 Global Competitiveness Index; #21 Ease of Doing Business
- **E: Environment** → #20 BioD Index Mongabay → (BCG พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ) พึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศพอสมควร
- **P: Politics** → ไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ทางการทูตกับทุกประเทศและเขตเศรษฐกิจทั่วโลก แต่มีปัญหาการเมืองภายใน
- **M: Military** → #29 PwrIndx Military Strength Ranking

- สินค้าใหม่ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในอุตสาหกรรมเดิม
- ประเทศใหม่ๆ
- เมืองใหม่ๆ ในประเทศเดิม
- ประเทศเดิม เมืองเดิม แต่เป็นลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ
- ช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ๆ

1. Talent Acquisition strategy and local guidance
2. Local Market knowledge and data/and competitive landscape
3. Go to Market sales and marketing structure

ตลาดใหม่ New Market

Upgrading an Old Business

- **Total Solution:** End2End Supply Chains → Consistency, Quality, Services, Capacity Building
- **Partnerships/Network** for Seamlessly Ecosystem
- New Normal: **Shorten and/or Diversify** Regional Value Chains
- **Digitalisation:** Platform Economy, Sharing Economy
- **BCG:** Bio-Economy, Circular-Economy, Green-Economy

SWOT Analysis			ปัจจัยภายใน		TOWS Analysis
			จุดแข็ง (S: Strength)	จุดอ่อน (W: Weakness)	
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (O: Opportunity)	+	+	-	เสริมจุดแข็ง ลดจุดอ่อน เพื่อเสริมโอกาส
	ภาวะคุกคาม (T: Threat)	-	+	-	แก้จุดอ่อน เสริมจุดแข็ง เพื่อลดการคุกคาม

Piti Srisangnam, PhD

Director for Academic Affairs, ASEAN Studies Center, Chulalongkorn University
Associate Professor, Faculty of Economics, Chulalongkorn University

- Dr. Piti Srisangnam holds a Ph.D. degree in Economics from the University of Melbourne (Australia), and an M.A. degree in International Economics and Finance from Chulalongkorn University (Thailand). He has been teaching International Economics and Microeconomics for bachelor and master degree students at Chulalongkorn University since 2002.
- 2019 Royal Thai Government Scholarships Award: Rising Star
- 2021 Peking University Dongfang Scholarships
- He has been Deputy Director for Academic Affairs of the Centre for European Studies from 2010 to 2012 and Deputy Director for Academic Affairs on the ASEAN Studies Center in 2012, both at Chulalongkorn University, before he became Director of the Center in 2013.
- He has published several papers in journals, e.g. on the economic development in Southeast Asia, on trade in services among ASEAN member states, on regional economic integration of ASEAN and of the European Union, and on the economic reform and SME development in Thailand.
- Apart from academic works, he also hosts 3 radio programs related to current issues in ASEAN.

เสวนา Morning Talk ครั้งที่ 3

เรื่อง “จุดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ อนาคตที่อุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญ”

ดร.ชนินทร์ ชลิศราพงศ์

กรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

นายกสมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย

นายสมาคมการค้าอาหารสัตว์เลี้ยงไทย

วันอังคารที่ 14 มิถุนายน 2565 เวลา 09.00-12.30 น.

ผ่านระบบออนไลน์ (Zoom Meeting)

โลกหลังสถานการณ์โควิด-19 สงครามรัสเซีย-ยูเครน มุมมองต่อกลุ่มอำนาจเดิม(US EU) vs กลุ่มอำนาจใหม่(CH RUS) และผลกระทบต่อสินค้าเกษตรและอาหาร

วิกฤตพลังงาน

ขาดแคลนปุ๋ย ผลผลิตตกต่ำ

ขาดแคลนอาหาร

ราคาสินค้าเกษตรและอาหารพุ่ง

ต้นทุนการผลิตสูง

กระทบตลอดห่วงโซ่การผลิต

ห้ามส่งออก

ขาดแคลนแรงงาน

เงินเฟ้อ ขึ้นดอกเบี้ย

กำลังซื้อลดลง เศรษฐกิจถดถอย

ไทยนำเข้าจากรัสเซีย

ไทยนำเข้าจากยูเครน

นำเข้า

น้ำมันดิบ

สัดส่วน 46.64%

25,959 ล้านบาท

ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช-สัตว์

สัดส่วน 10.18%

5,667 ล้านบาท

เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์

สัดส่วน 10.00%

5,307 ล้านบาท

สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์

สัดส่วน 9.54%

3,350 ล้านบาท

มูลค่านำเข้าจากรัสเซียรวม

55,659 ล้าน

พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช

สัดส่วน 53.89%

4,419 ล้านบาท

เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์

สัดส่วน 36.75%

3,013 ล้านบาท

ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์

สัดส่วน 1.62 %

133 ล้านบาท

สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์

สัดส่วน 1.37%

112 ล้านบาท

มูลค่านำเข้าจากยูเครนรวม

8,199 ล้าน

ไทยส่งออกปรัสเซีย

ไทยส่งออกปยูเครน

ส่งออก

รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ

สัดส่วน 31.26%

10,161 ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์ยาง

สัดส่วน 10.39%

3,379 ล้านบาท

เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ

สัดส่วน 5.25%

1,706 ล้านบาท

ผลไม้กระป๋องและแปรรูป

สัดส่วน 4.48%

1,455 ล้านบาท

มูลค่าส่งออกสู่รัสเซียรวม

32,507 ล้าน

รถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ

สัดส่วน 24.52%

1,037 ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์ยาง

สัดส่วน 15.88%

671 ล้านบาท

ผลไม้กระป๋องและแปรรูป

สัดส่วน 12.83%

542 ล้านบาท

อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป

สัดส่วน 6.75%

285 ล้านบาท

มูลค่าส่งออกสู่ยูเครนรวม

4,228 ล้าน

วิกฤตราคาอาหารโลกสูงขึ้นตั้งแต่เกิดการระบาดโควิด-19 และพุ่งสูงขึ้นจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน

FAO food price index

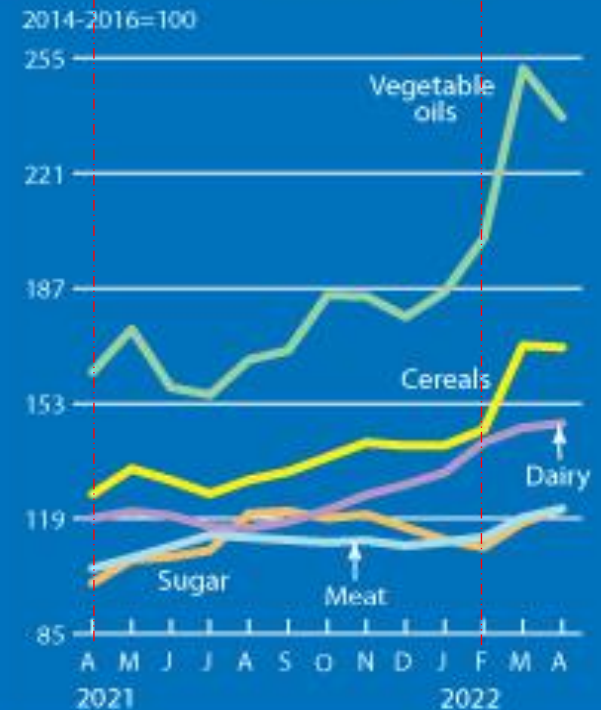
	Food Price Index ¹	Meat ²	Dairy ³	Cereals ⁴	Vegetables Oils ⁵	Sugar ⁶
2004	65.6	67.6	69.8	64.0	69.6	44.3
2005	67.4	71.8	77.2	60.8	64.4	61.2
2006	72.6	70.5	73.1	71.2	70.5	91.4
2007	94.3	76.9	122.4	100.9	107.3	62.4
2008	117.5	90.2	132.3	137.6	141.1	79.2
2009	91.7	81.2	91.4	97.2	94.4	112.2
2010	106.7	91.0	111.9	107.5	122.0	131.7
2011	131.9	105.3	129.9	142.2	156.5	160.9
2012	122.8	105.0	111.7	137.4	138.3	133.3
2013	120.1	106.2	140.9	129.1	119.5	109.5
2014	115.0	112.2	130.2	115.8	110.6	105.2
2015	93.0	96.7	87.1	95.9	89.9	83.2
2016	91.9	91.0	82.6	88.3	99.4	111.6
2017	98.0	97.7	108.0	91.0	101.9	99.1
2018	95.9	94.9	107.3	100.8	87.8	77.4
2019	95.1	100.0	102.8	96.6	83.2	78.6
2020	98.1	95.5	101.8	103.1	99.4	79.5
2021	125.7	107.7	119.1	131.2	164.9	109.3
2021 April	122.1	104.3	119.1	126.2	162.2	100.0
2021 May	128.1	107.4	121.1	133.7	174.9	106.8
2021 June	125.3	110.7	119.9	130.3	157.7	107.7
2021 July	124.6	114.1	116.7	126.3	155.5	109.6
2021 August	128.0	113.4	116.2	130.4	165.9	120.5
2021 September	129.2	112.7	118.1	132.8	168.6	121.2
2021 October	133.2	112.0	121.5	137.1	184.8	119.1
2021 November	135.3	112.5	126.0	141.4	184.6	120.2
2021 December	133.7	111.0	129.0	140.5	178.5	116.4
2022 January	135.6	112.1	132.6	140.6	185.9	112.7
2022 February	141.1	113.5	141.5	145.3	201.7	110.5
2022 March	159.7	119.3	145.8	170.1	251.8	117.9
2022 April	158.5	121.9	147.1	169.5	237.5	121.8

ปลาย 2020
เริ่มโควิด-19

FAO Food Price Index

FAO Food Commodity Price Indices

24 กพ 2022 สงครามรัสเซีย-ยูเครน

Countries banning food exports

Here's a list of countries that have banned food exports in the months after the Russia-Ukraine war started, according to a live tracker developed by the PIIE.

COUNTRY ↕	TYPE OF FOOD PRODUCT ↕	BAN END DATE ↕
ARGENTINA	Soybean oil, soybean meal,	Dec 31, 2023
ALGERIA	Pasta, wheat derivatives, vegetable oil, sugar	Dec 31, 2022
EGYPT	Vegetable oil, maize	June 12, 2022
	Wheat, flour, oils, lentils, pasta, beans	June 10, 2022
INDIA	Wheat	Dec 31, 2022
INDONESIA	Palm oil, palm kernel oil	Dec 31, 2022
IRAN	Potatoes, eggplant, tomatoes, onion	Dec 31, 2022
KAZAKHSTAN	Wheat, wheat flour	June 15, 2022
KOSOVO	Wheat, corn, flour, vegetable oil, salt, sugar,	Dec 31, 2022
TURKEY	Beef, mutton, goat meat, butter, cooking oils	Dec 31, 2022
UKRAINE	Wheat, oats, millet, sugar	Dec 31, 2022
RUSSIA	Sugar, sunflower seeds	Aug 31, 2022
	Wheat, meslin, rye, barley, maize	June 30, 2022
SERBIA	Wheat, corn, flour, oil	Dec 31, 2022
TUNISIA	Fruits, vegetables	Dec 31, 2022
KUWAIT	Chicken meat products, grains, vegetable oils	Dec 31, 2022

14 ประเทศ

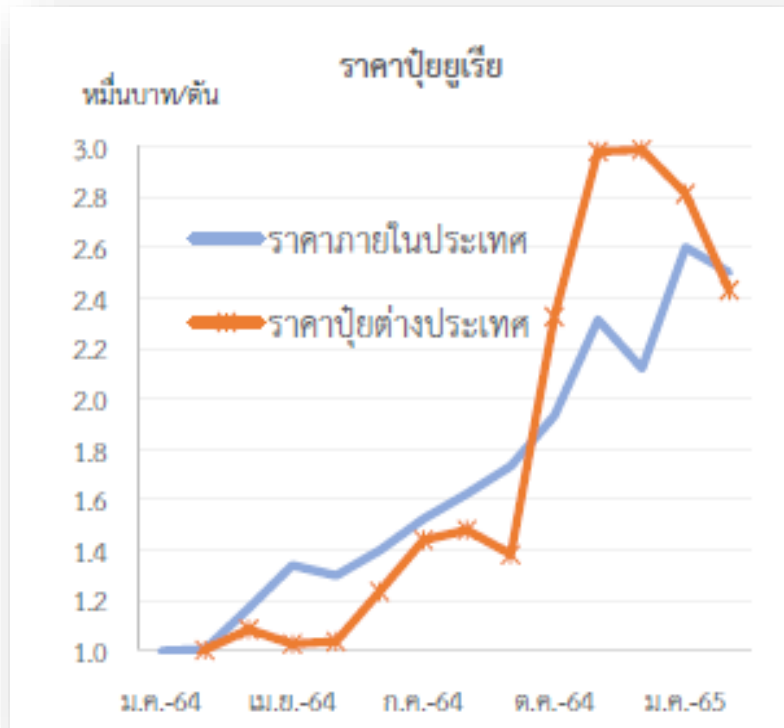
ระงับส่งออกสินค้าอาหาร ส่อขาดแคลนทั่วโลก

PPTV
online

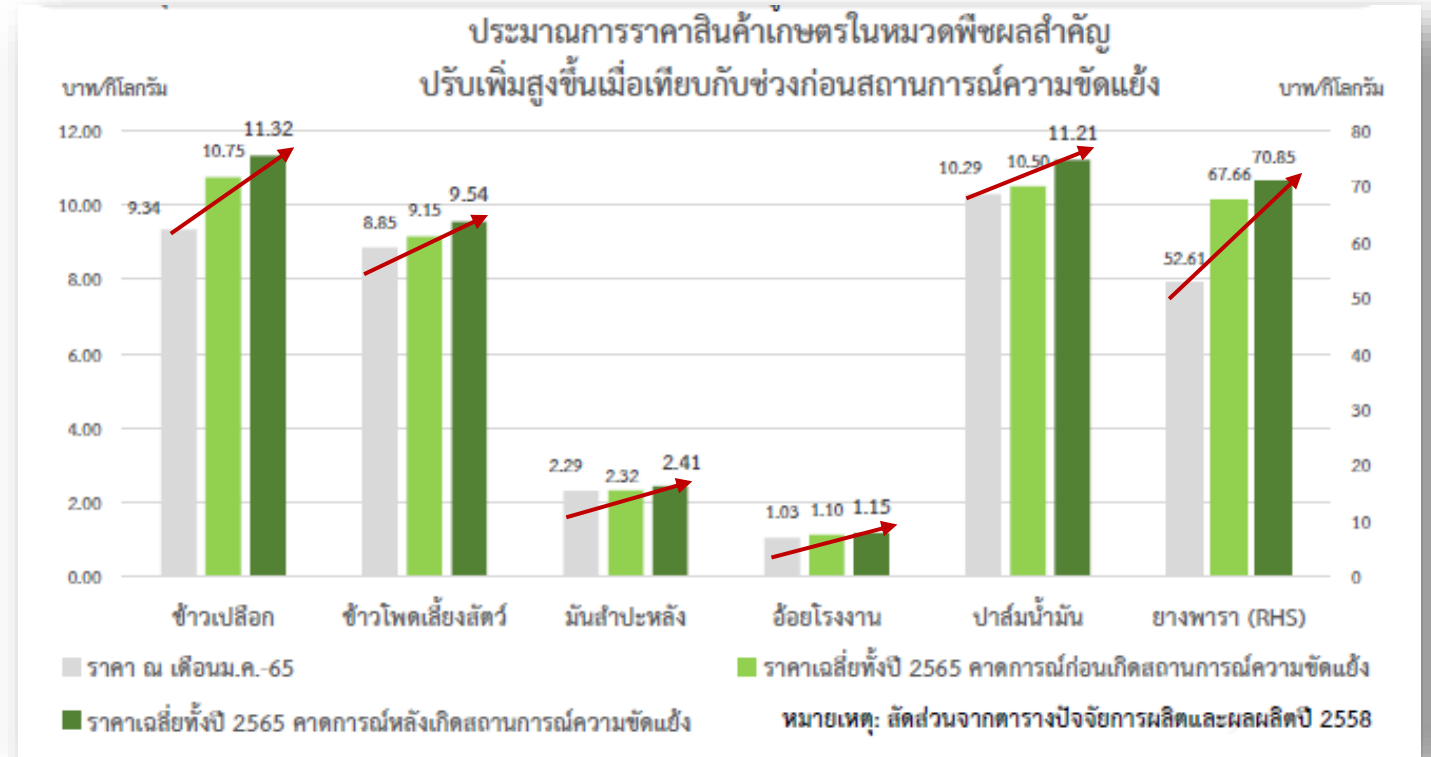
ประเทศ	ระงับส่งออกสินค้า	ระยะเวลา
1 อาร์เจนตินา	น้ำมันถั่วเหลือง, อาหารที่มี ส่วนประกอบของถั่วเหลือง	31 ธ.ค. 66
2 แอลจีเรีย	พาสต้า, ข้าวสาลี, น้ำมันพืช, น้ำตาล	31 ธ.ค. 65
3 อียิปต์	น้ำมันพืช, ข้าวโพด	12 มิ.ย. 65
4 อินเดีย	ข้าวสาลี	31 ธ.ค. 65
5 อินโดนีเซีย	น้ำมันปาล์ม, น้ำมันเมล็ดปาล์ม	31 ธ.ค. 65
6 อิหร่าน	มันฝรั่ง, มะเขือม่วง, มะเขือเทศ, หัวหอม	31 ธ.ค. 65
7 คาซัคสถาน	ข้าวสาลี, แป้งสาลี	15 มิ.ย. 65
8 โคโซโว	ข้าวสาลี, ข้าวโพด, แป้ง, น้ำมันพืช, เกลือ, น้ำตาล	31 ธ.ค. 65
9 ตุรกี	เนื้อวัว, เนื้อแกะ, เนื้อแพะ, เนย, น้ำมันปรุงอาหาร	31 ธ.ค. 65
10 ยูเครน	ข้าวสาลี, ข้าวโอ๊ต, ข้าวฟ่าง, น้ำตาล	31 ธ.ค. 65
11 รัสเซีย	น้ำตาล, เมล็ดทานตะวัน / ข้าวสาลี, แป้งสาลี, ข้าวไรย์	31 ธ.ค. 65/ 30 มิ.ย. 65 ตามลำดับ
12 เซอร์เบีย	ข้าวสาลี, ข้าวโพด, แป้ง, น้ำมัน	31 ธ.ค. 65
13 ตูนิเซีย	ผลไม้, ผัก	31 ธ.ค. 65
14 คูเวต	ผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่, ธัญพืช, น้ำมันพืช	-

ที่มา : Peterson Institute for International Economics (18 พ.ค.2565)

การเพิ่มขึ้นของราคาปุ๋ยเคมี มีแนวโน้มทำให้ราคาสินค้าเกษตรของไทยเพิ่มสูงขึ้น

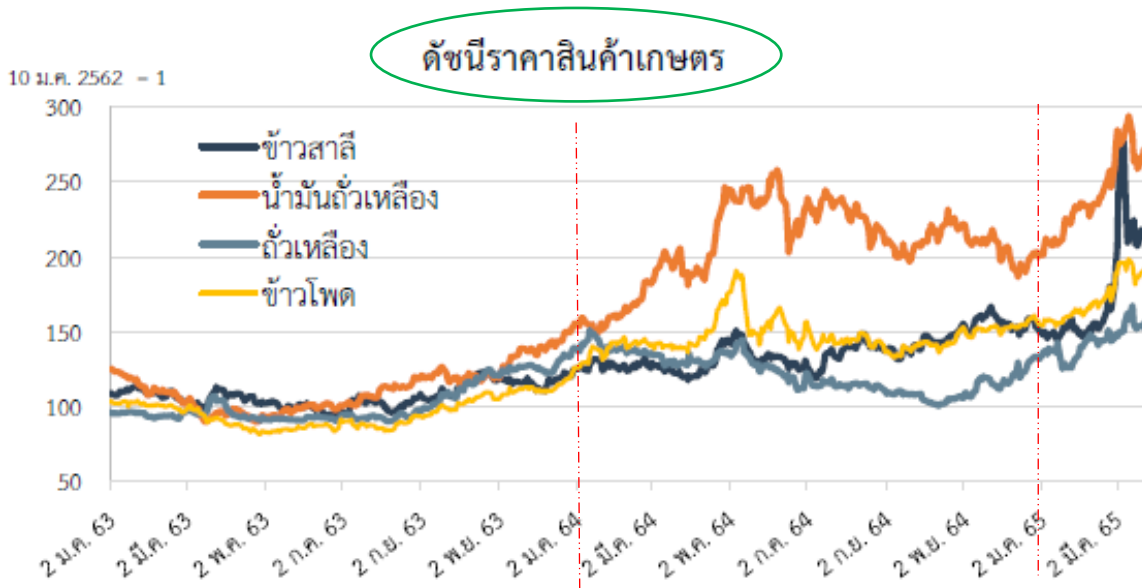
ทำให้ต้นทุน
การผลิตภาค
เกษตรเพิ่มขึ้น

รัสเซียเป็นผู้ประเทศผู้ส่งออกปุ๋ยเคมีอันดับหนึ่งของโลก โดยไทยมีการนำเข้าจากรัสเซีย เบลารุส และยูเครน ร้อยละ 13.2 ของการนำเข้าปุ๋ยจากทั่วโลก สถานการณ์รัสเซียยูเครนส่งผลให้ราคาปุ๋ยเฉลี่ย ในประเทศเดือนกุมภาพันธ์ 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 58 ขณะที่ ราคาปุ๋ยในตลาดโลกของเดือนมีนาคม 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 112.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทำให้ต้นทุนการผลิตภาคเกษตรเพิ่มขึ้น และจะส่งผลต่อเนื่องให้ระดับราคาสินค้าเกษตรเพิ่มสูงขึ้น

Source: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประมวลผลและประมาณการโดย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, Green Markets Fertilizer Price Index

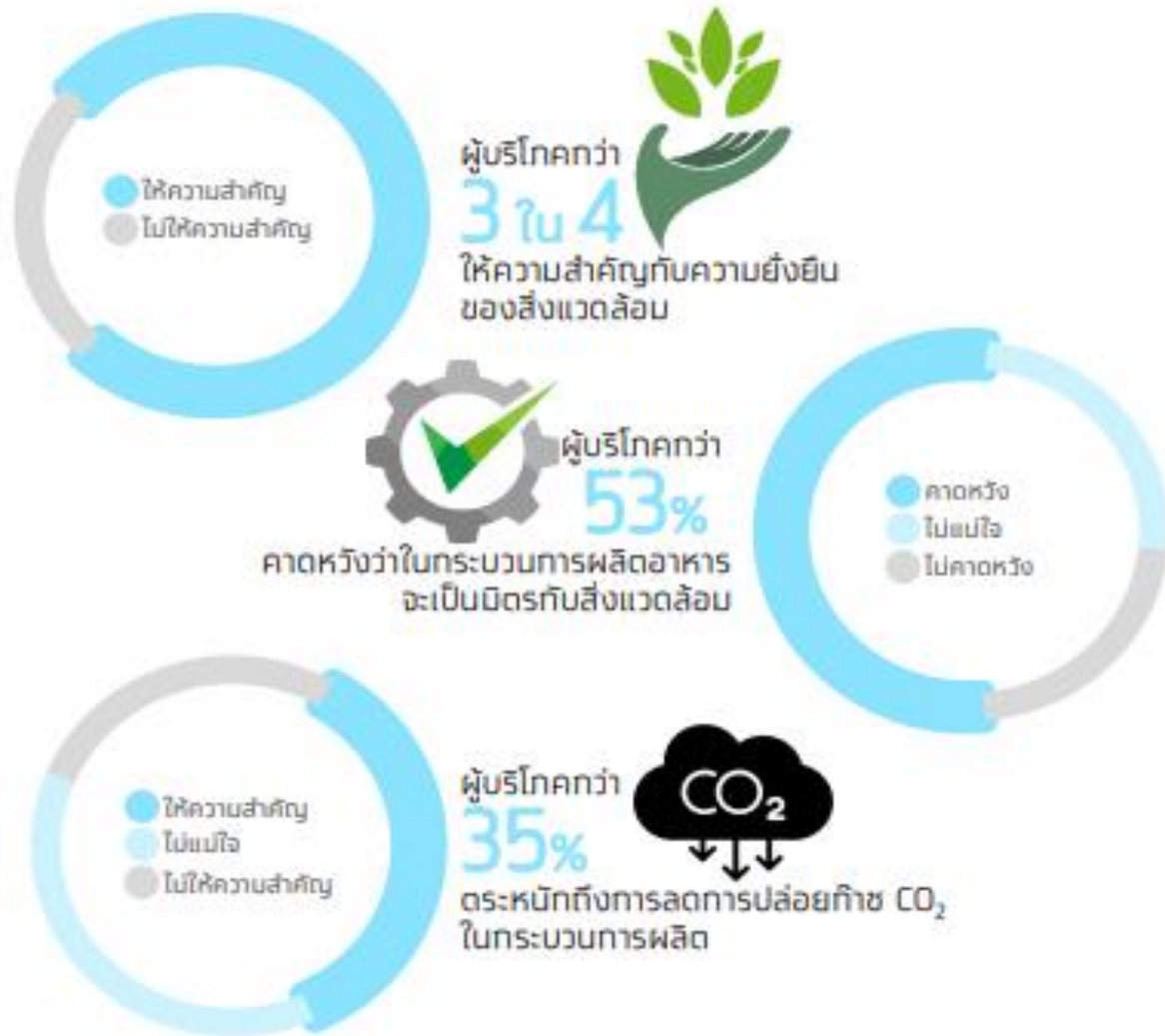
การเพิ่มขึ้นของราคาข้าวสาลี มีแนวโน้มจะส่งผลให้ราคาอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น

ในปี 2564 ไทยมีการนำเข้าข้าวสาลีรวม 2.7 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 2.6 หมื่นล้านบาท โดยนำเข้าจากยูเครนสัดส่วนร้อยละ 12.9 ของการนำเข้ารวม ซึ่งจากสถานการณ์ความขัดแย้งทำให้ราคาแป้งข้าวสาลีในประเทศ เดือนก.พ. 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.5 และราคาข้าวสาลีซื้อขายล่วงหน้าในตลาดโลก เดือนมี.ค. 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 80.2

ขณะที่ ปริมาณการผลิตพืชทดแทนอื่นภายในประเทศ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยังไม่เพียงพอ จึงมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ ประกอบกับแนวโน้มต้นทุนที่สูงขึ้น ส่งผลต่อราคาอาหารสัตว์ให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และราคาเนื้อสัตว์และสัตว์น้ำในระยะต่อไป

ผลจากการระบาดของ COVID-19 ทำให้ผู้บริโภคอยากรู้ที่มาของอาหารมากขึ้น ส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป
ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาหาร ประเด็นด้านสุขภาพ/สวัสดิภาพแรงงาน
ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นอีกด้วย

การส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของไทยในระยะ 4 เดือนแรกของปี 2565 (ม.ค.-เม.ย.)

	มูลค่า (ล้านเหรียญ \$)		อัตรายายตัว (ร้อยละ)		สัดส่วน (ร้อยละ)	
	2564 ม.ค.-ธ.ค.	2565 ม.ค.-เม.ย.	2564 ม.ค.-ธ.ค.	2565 ม.ค.-เม.ย.	2564 ม.ค.-ธ.ค.	2565 ม.ค.-เม.ย.
1. สินค้าเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตร	45,315.7	16,045.4	15.7	12.6	16.7	16.5
สินค้าเกษตรกรรม	26,050.5	8,389	23.5	2.2	9.6	8.6
สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร	19,265.2	7,656.4	6.7	26.7	7.1	7.9
1.1 ข้าว	3,400.4	1,203.4	-8.9	24.6	1.3	1.2
1.2 ยางพารา	5,590.2	1,963.1	58.6	2.5	2.1	2.0
1.3 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	3,930.2	1,672.7	46.7	16.9	1.5	1.7
1.4 อาหารทะเล แช่เย็น แช่แข็ง กระป๋องและแปรรูป	5,192.7	1,743.6	-5.1	7.3	1.9	1.8
- ทูน่ากระป๋อง	1,785.7	644.6	-20.6	5.3	0.7	0.7
1.5 ผลไม้สด ผักสด แช่เย็น แช่แข็ง แห้ง กระป๋องและแปรรูป	8,749.6	2,165.4	34.5	-8.5	3.2	2.2
1.6 ไข่สดแช่เย็น แช่แข็งและแปรรูป	3,266.4	1,215.4	-2.4	6.3	1.2	1.3
1.7 สุกรสแช่เย็นแช่แข็ง	59.9	1.6	-45.6	-95.6	0.0	0.0
1.8 อาหารสัตว์เลี้ยง	2,469.7	980.8	23.2	25.3	0.9	1.0
- อาหารสุนัขและแมว	2,074.3	842	25.1	29.8	0.8	0.9
1.9 น้ำตาลทราย	1,536.7	1,153.6	-14.4	147.2	0.6	1.2

Source: www.tpsoc.moc.go.th Prepared by Thai Tuna Industry Association

ข้อเสนอถึงภาครัฐ ต่อวิกฤตทางเกษตรและอาหารของประเทศไทย

ในประเทศ	ต่างประเทศ
1.ด้านวัตถุดิบ หากไม่เพียงพอต่อการผลิต ต้องเปิดให้นำเข้า เช่น แป้งเหล้า สำหรับผลิตกระป๋อง, วัตถุดิบสัตว์น้ำ	1.การเปิดตลาด: เร่งเปิดเจรจา FTA TH-EU, TH-UK, เขตการค้าเสรี เอเชีย-แปซิฟิก (FTAAP) กับกลุ่มเศรษฐกิจการค้าเอเปค เพื่อลดภาษีนำเข้า-ส่งออก, ลดอุปสรรคทางการค้าสินค้าในตลาดหลัก
2.ด้านแรงงาน ต้องมีการส่งเสริม ป้องกันการค้ามนุษย์ การนำหลัก GLP (Good Laboratory Practice) ไปใช้ และประชาสัมพันธ์ทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง - จัดหาแรงงานให้เพียงพอต่อภาคอุตสาหกรรม - ค่าจ้างแรงงานต้องสอดคล้องต่อสถานะเศรษฐกิจ	2.มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม: IUU Fishing, CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) มาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดนของสหภาพยุโรป
3.ด้านการลงทุน BOI/รัฐ สนับสนุน Startup, อุตสาหกรรม 4.0 เพื่อลดการใช้แรงงาน, นวัตกรรม และงานวิจัย R&D	3.Food security & Food safety: ผลักดันนโยบายเกษตรและอาหาร ในเวที APEC สร้างความมั่นคงทางอาหารที่ปลอดภัย ดีต่อสุขภาพ ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
4.ด้านอัตราแลกเปลี่ยน ต้องมีความสมดุลนำเข้า-ส่งออก มีเสถียรภาพ	4.ส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม: การพัฒนาฐานข้อมูลด้วยระบบ Big Data การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงเศรษฐกิจดิจิทัล ที่ขับเคลื่อนภาคเกษตร
5.ด้านขนส่ง Logistic ต้องมีท่าเรือรองรับให้สามารถนำเรือใหญ่เข้าเทียบท่าได้ ใช้ AI ในการวางแผน	
6.ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ผู้ประกอบการต้องเตรียมปรับตัวในประเด็น Carbon neutrality	

THANK YOU

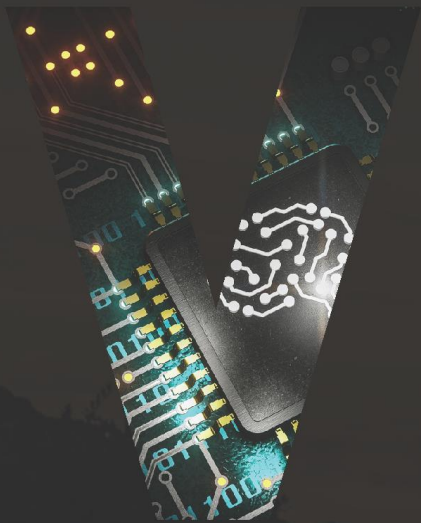

จุดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ อนาคตที่อุตสาหกรรมไทย ต้องเผชิญ

นายวิวรรณ เหมมณฑารพ
รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
ประธานสายงานสื่อสารองค์กร

ภาพรวม เศรษฐกิจและ อุตสาหกรรมไทย

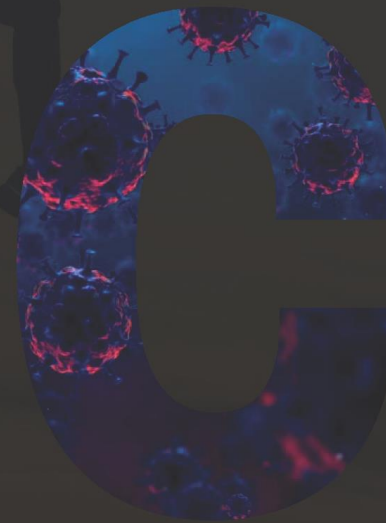
Volatility

ความผันผวน

Uncertainty

ความไม่แน่นอน

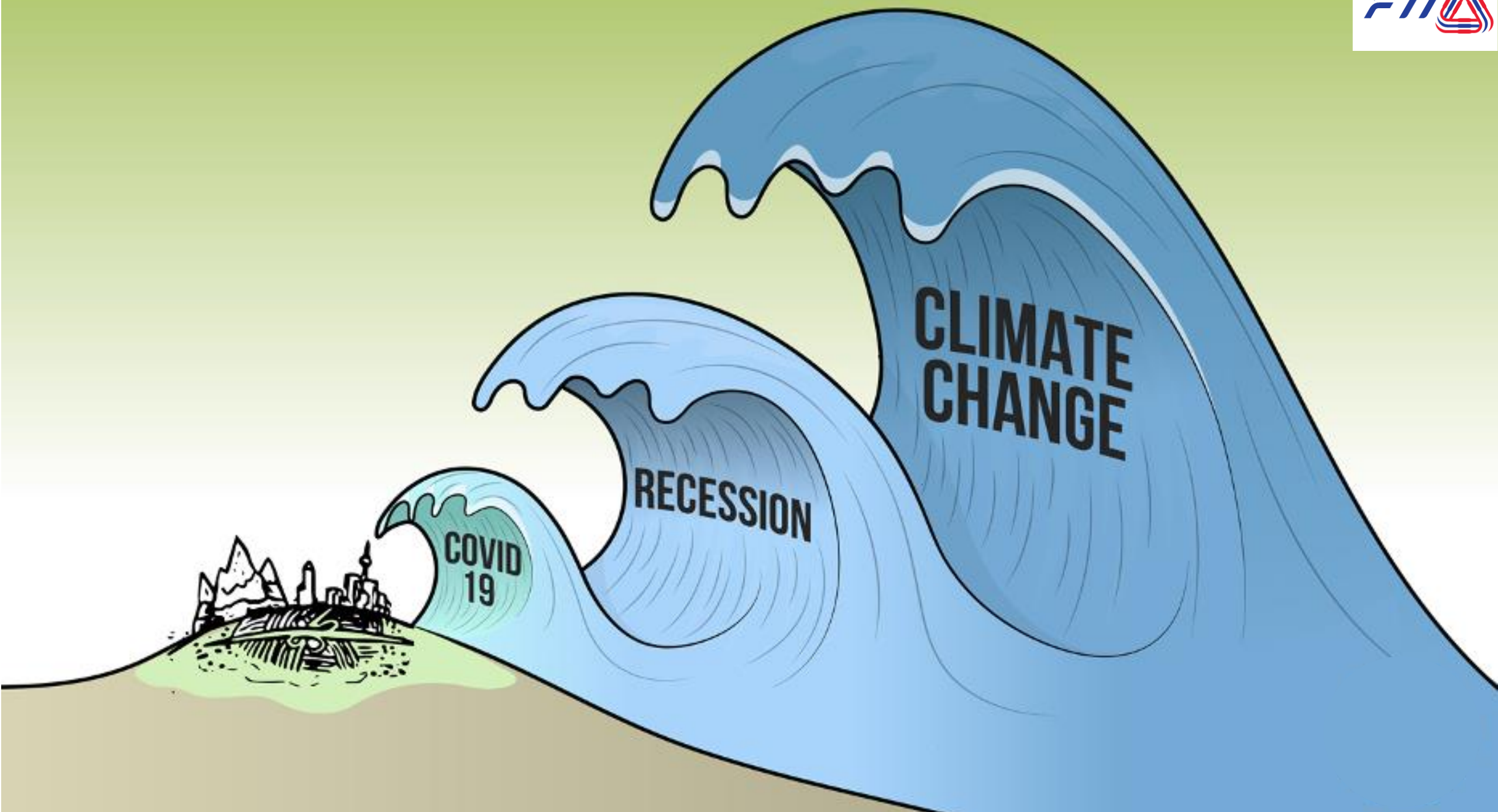
Complexity

ความซับซ้อน

Ambiguity

ความคลุมเครือ

ความเสี่ยงที่มีต่อเศรษฐกิจไทย

สถานการณ์เศรษฐกิจโลกมีความเสี่ยงรอบด้าน
ซึ่งเป็นความท้าทายต่อการส่งออกในช่วงที่เหลือของปี
เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มชะลอตัวลงจากสงคราม
รัสเซีย /ราคาสินค้าโภคภัณฑ์

ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลและค่าแรงขั้นต่ำปรับ
เพิ่มขึ้น จะยิ่งเพิ่มแรงกดดันต่อภาวะการฟื้นตัวของ
เศรษฐกิจ และเริ่มบั่นทอนความเชื่อมั่นและส่งผลลบ
ต่อการฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศ

เศรษฐกิจไทยเผชิญความเสี่ยงรอบด้าน
โดยเฉพาะด้านเงินเฟ้อและต้นทุนที่พุ่งสูงขึ้นใน
รอบกว่า 14 ปี ที่ 7.1% แม้แนวโน้มการ
ท่องเที่ยวจะดีขึ้น ก็ตาม

ประมาณการเศรษฐกิจของ กกร.

%YoY	ปี 2565 (ณ มี.ค. 65)	ปี 2565 (ณ เม.ย. 65)	ปี 2565 (ณ พ.ค. 65)	ปี 2565 (ณ มิ.ย. 65)
GDP	2.5 ถึง 4.5	2.5 ถึง 4.0	2.5 ถึง 4.0	2.5 ถึง 4.0
ส่งออก	3.0 ถึง 5.0	3.0 ถึง 5.0	3.0 ถึง 5.0	3.0 ถึง 5.0
อัตราเงินเฟ้อ	2.0 ถึง 3.0	3.5 ถึง 5.5	3.5 ถึง 5.5	3.5 ถึง 5.5

แนวโน้มเศรษฐกิจโลก 2021-2023

2021 = 5.7%
2022 = 3.7%
2023 = 2.3%

2021 = 5.3%
2022 = 2.8%
2023 = 2.3%

2021 = 8.1%
2022 = 4.4%
2023 = 5.1%

2021 = 1.6%
2022 = 2.4%
2023 = 2.3%

World Output

2021 = 6.1%
2022 = 3.6%
2023 = 3.6%

ASEAN 5

2021 = 3.4%
2022 = 5.3%
2023 = 5.9%

2021 = 1.6%
2022 = 3.3%
2023 = 4.3%

กก.ร.
GDP 2022
2.5% ถึง 4.0%

ปรับประมาณการณ
ณ มิ.ย. 65

เศรษฐกิจโลกในปี 2022

คาดว่าจะชะลอตัวลงมาอยู่ที่ **3.6%**

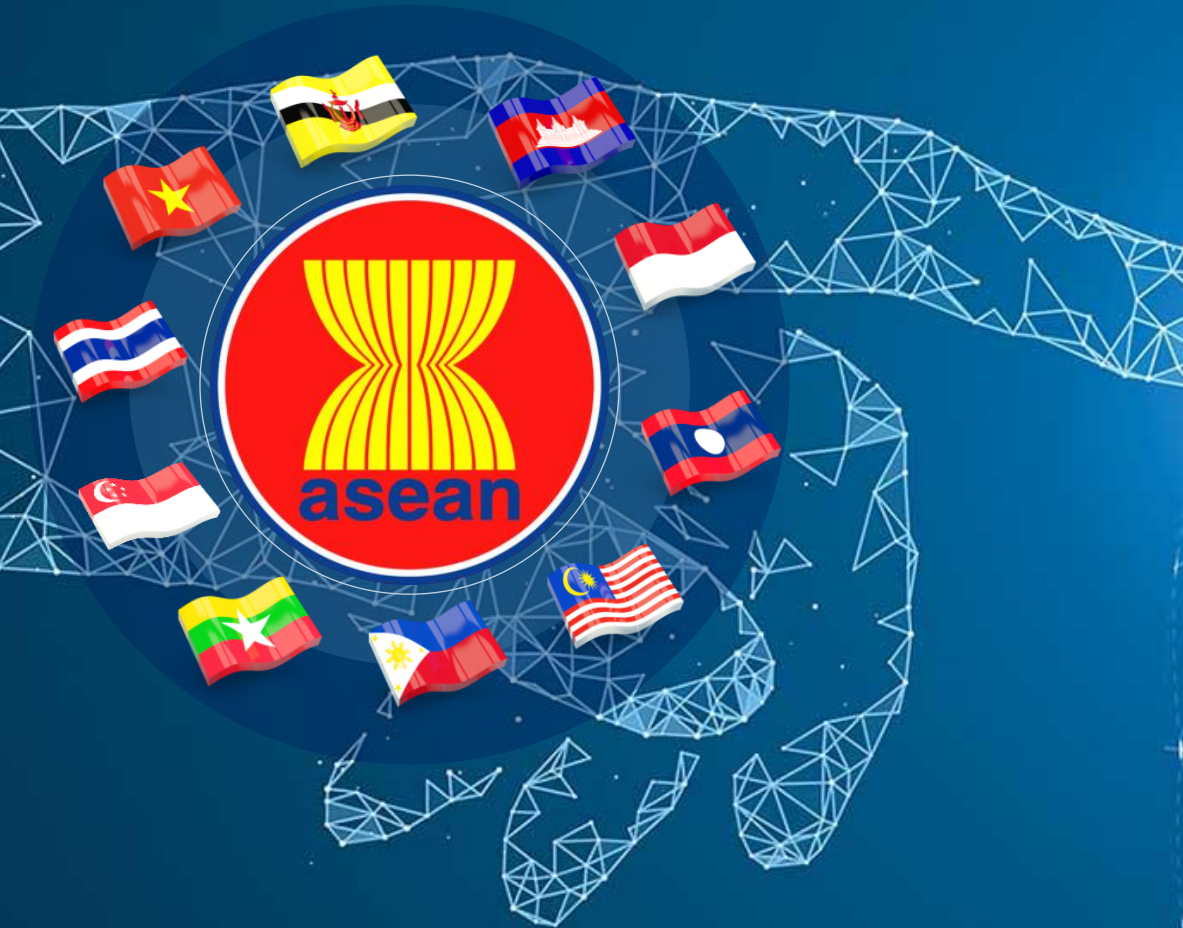
จาก **6.1%** ในปี 2021

จากผลกระทบของสงครามรัสเซีย-ยูเครน

อัตราเงินเฟ้อที่ปรับสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

และการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ยังคงอยู่

การเติบโตของเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2020-2023

ประเทศ	2020	2021	2022f	2023f
บรูไน	1.1%	↓ -0.7%	↑ □ 5.8%	↓ □ 2.6%
กัมพูชา	-3.1%	↑ 2.2%	↑ 5.1%	↑ 5.9%
อินโดนีเซีย	-2.1%	↑ 3.7%	↑ 5.4%	↑ 6.0%
ลาว	-0.4%	↑ 2.1%	↑ 3.2%	↑ 3.5%
มาเลเซีย	-5.6%	↑ 3.1%	↑ 5.6%	↓ 5.5%
เมียนมาร์	3.2%	↓ -17.9%	↑ 1.6%	↑ 3.0%
ฟิลิปปินส์	-9.6%	↑ 5.6%	↑ 6.5%	↓ 6.3%
สิงคโปร์	-4.1%	↑ 7.6%	↓ 4.0%	↓ 2.9%
ไทย	-6.2%	↑ 1.6%	↑ 3.3%	↑ 4.3%
เวียดนาม	2.9%	↓ 2.6%	↑ 6.0%	↑ 7.2%
อาเซียน	-2.4%	↑ 1.0%	↑ 4.7%	→ 4.7%

GDP ปี 2564 +1.6%

กกร. ประเมินการ

GDP ปี 2564

2.5% ถึง 4.0%

Source : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่ง

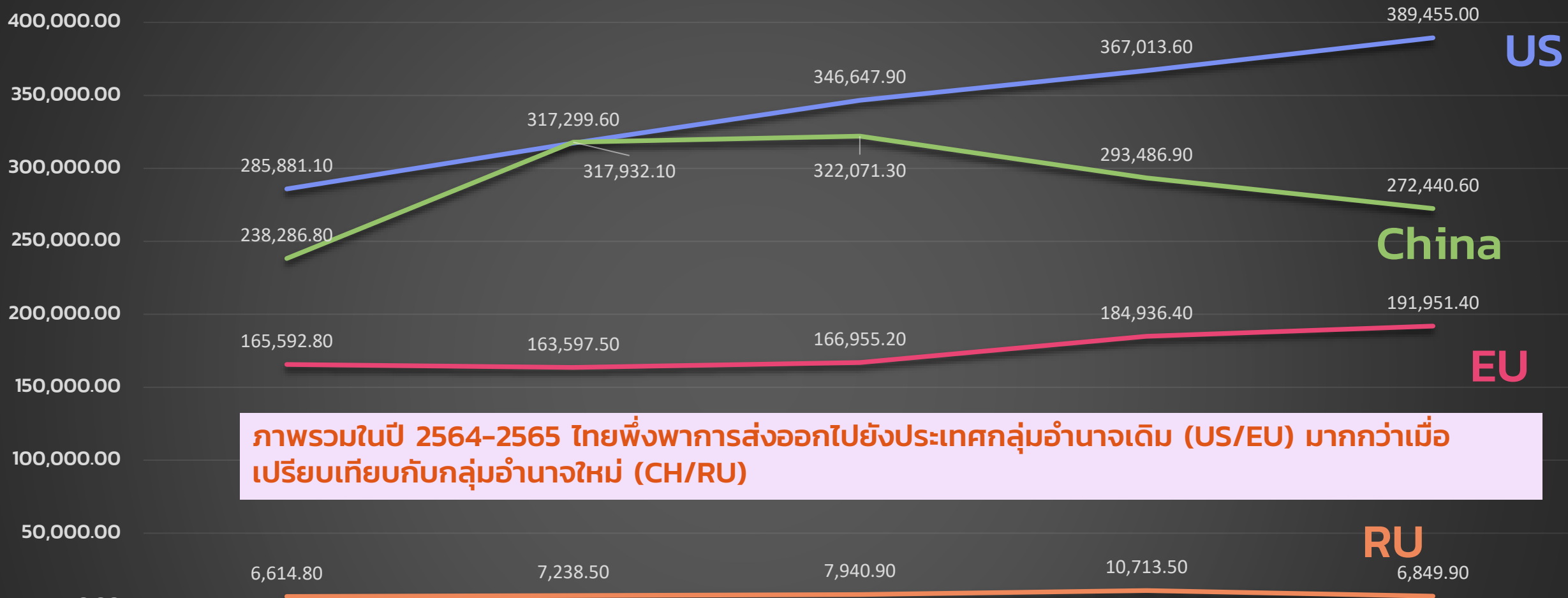
ความสำคัญทางการค้า
ระหว่างกลุ่มอำนาจเก่า
และใหม่ ต่อประเทศไทย

มูลค่าการส่งออกจากไทยไปประเทศกลุ่มอำนาจเดิมและใหม่

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

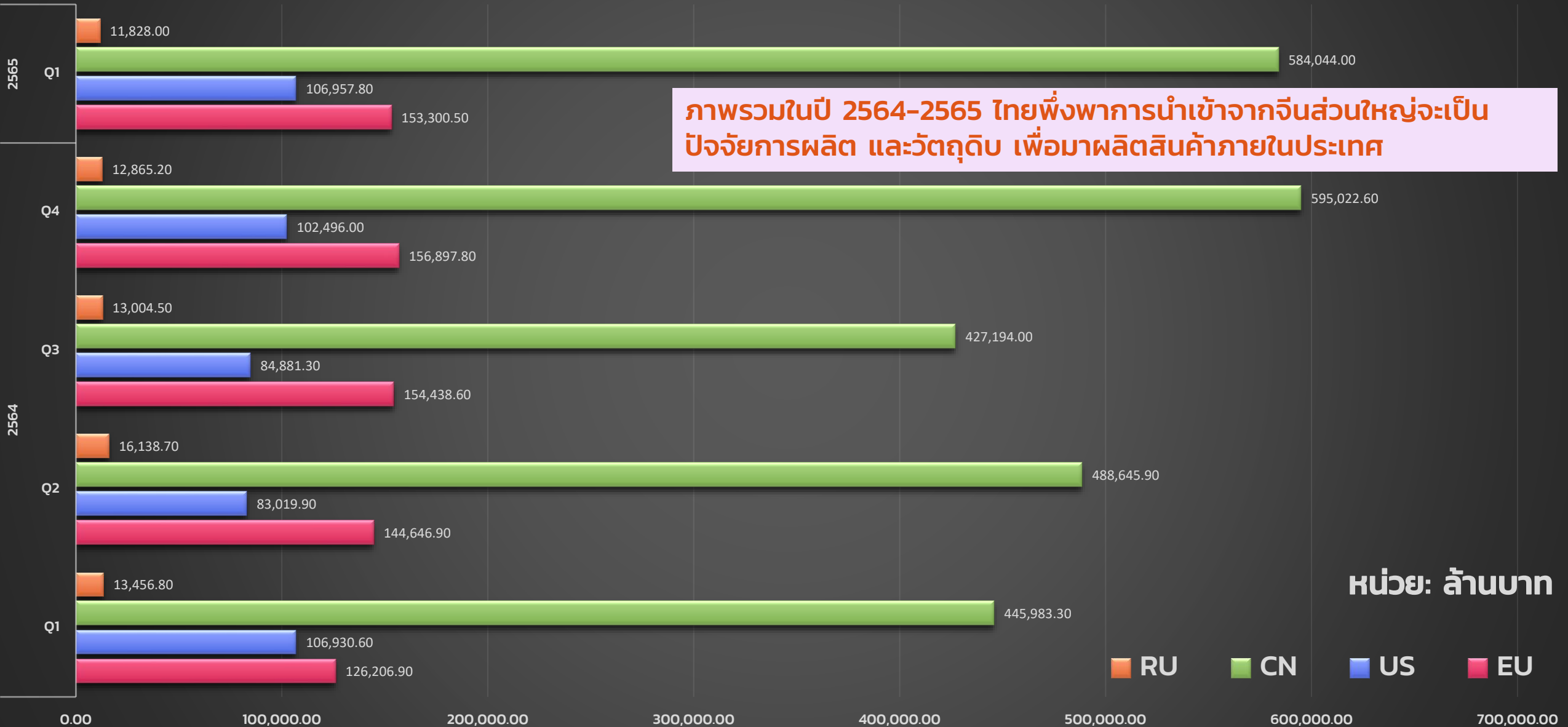
ล้านบาท

ภาพรวมในปี 2564-2565 ไทยพึ่งพาการส่งออกไปยังประเทศกลุ่มอำนาจเดิม (US/EU) มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอำนาจใหม่ (CH/RU)

	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
	2564				2565
EU	165,592.80	163,597.50	166,955.20	184,936.40	191,951.40
US	285,881.10	317,299.60	346,647.90	367,013.60	389,455.00
CN	238,286.80	317,932.10	322,071.30	293,486.90	272,440.60
RU	6,614.80	7,238.50	7,940.90	10,713.50	6,849.90

มูลค่าการนำเข้าจากประเทศกลุ่มอำนาจเก่าและใหม่มายังประเทศไทย

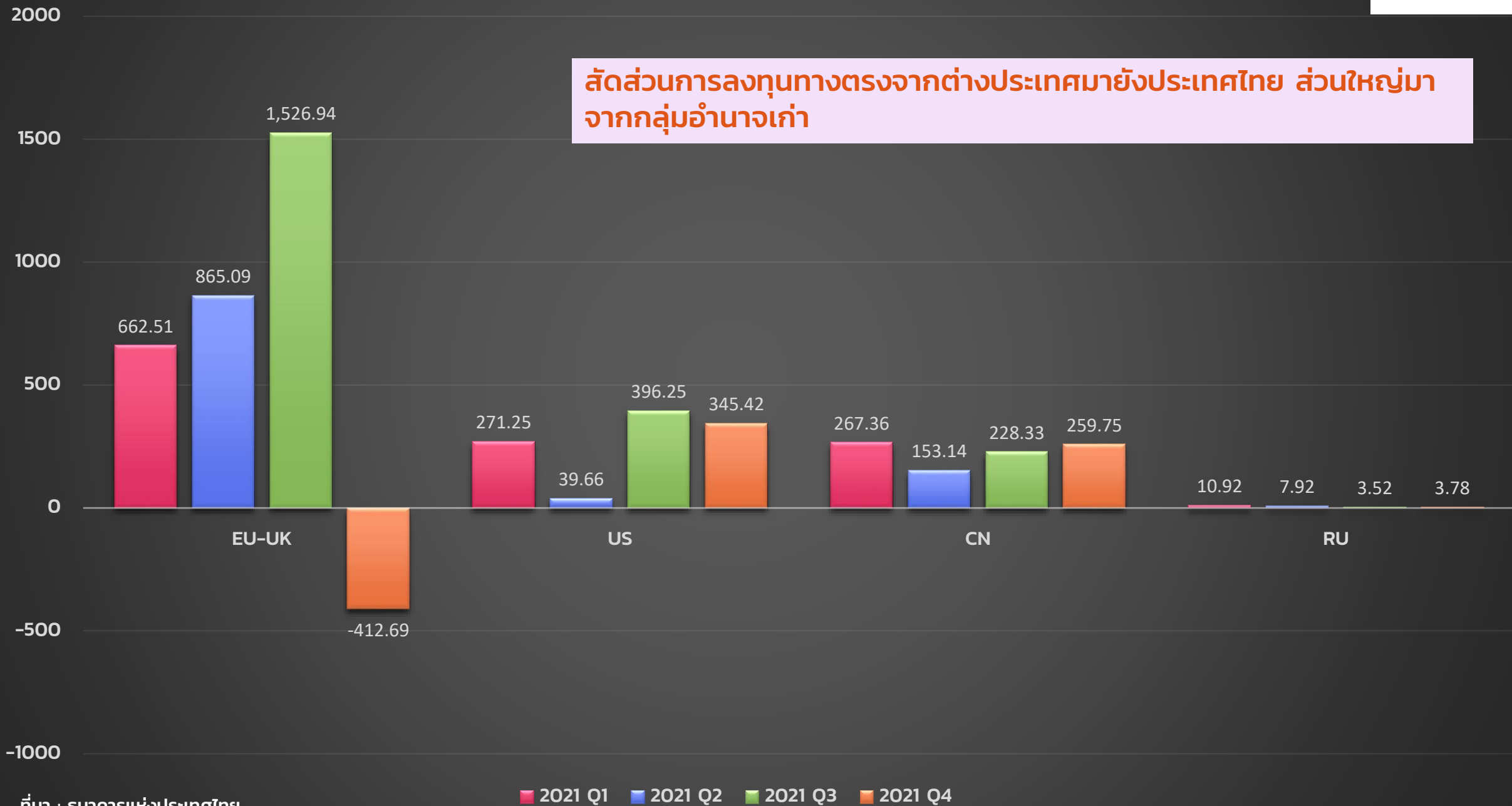

มูลค่าการลงทุนทางตรงจากประเทศกลุ่มอำนาจเก่าและใหม่ มายังประเทศไทย

หน่วย: ล้านบาทสหรัฐ

สัดส่วนการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศมายังประเทศไทย ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มอำนาจเก่า

Issues สำคัญของกลุ่ม อำนาจเก่า/ใหม่ ที่ส่งผล ต่อระเบียบโลก

การค้าเสรี

สิทธิมนุษยชน

Issues สำคัญของกลุ่มอำนาจเก่า ที่ส่งผลต่อระเบียบโลก

ความยั่งยืน

ประชาธิปไตยและเสรีนิยม

Factory of the world

แหล่งวัตถุดิบที่สำคัญของโลก

Issues สำคัญของกลุ่มอำนาจเก่า ที่ส่งผลต่อระเบียบโลก

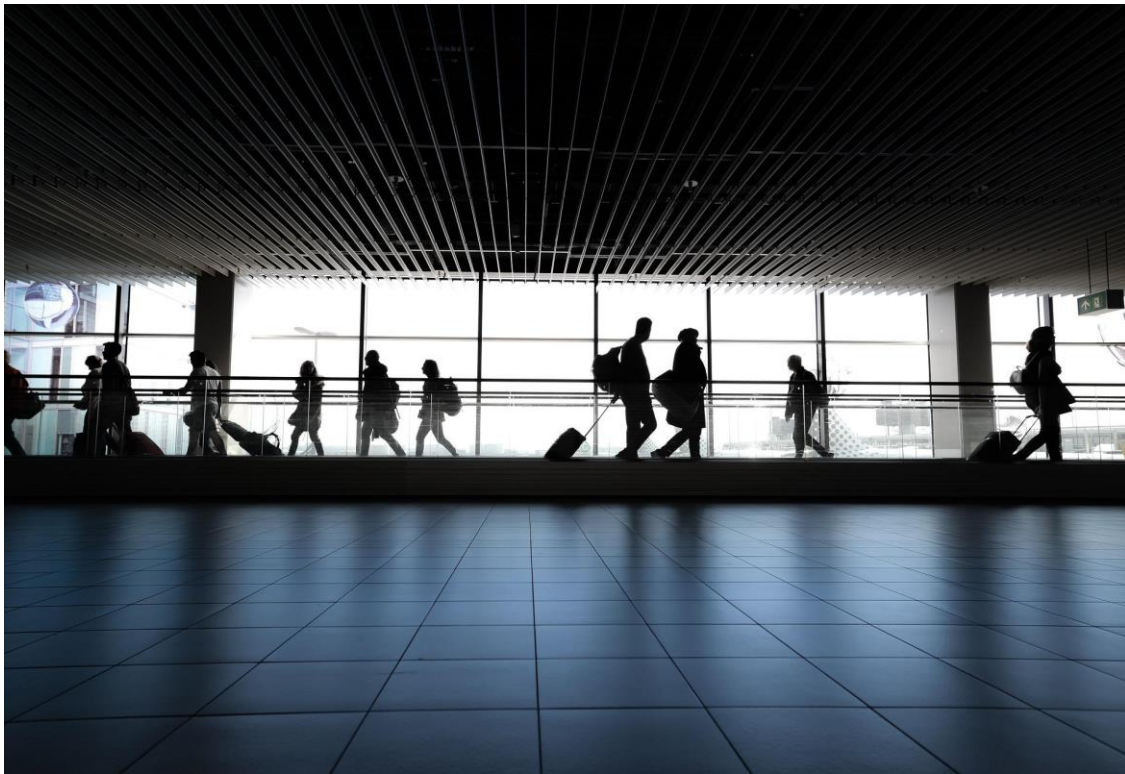
Belt and Road Initiative

สังคมนิยม

ข้อเสนอ ส.อ.ท. ต่อ สถานการณ์เศรษฐกิจ ปัจจุบัน

ข้อเสนอมาตรการเยียวยาเพื่อช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรม

1. ภาครัฐเร่งเจรจาหาแหล่งวัตถุดิบใหม่ที่มีศักยภาพมากทดแทน โดยเฉพาะ ปุ๋ย อาหารสัตว์ สารเคมี เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในประเทศให้มากขึ้นเพื่อลดการพึ่งพาสินค้านำเข้าจากต่างประเทศและเพื่อความมั่นคงระยะยาว
2. ออกมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการเอสเอ็มอี เช่น เงินอุดหนุนรักษาการจ้างงาน เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อเสริมสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ และดูแลเสถียรภาพค่าเงินบาทให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม
3. เปิดการท่องเที่ยวเต็มรูปแบบ โดยให้มีการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวเต็มที่และออกมาตรการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจช่วงครึ่งหลังของปี 2565

มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมดั้งเดิม 45 กลุ่ม 11 คลัสเตอร์ และ 6 อุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะมาแรงในอนาคต

➤ 6 อุตสาหกรรมเป้าหมายสำคัญ

อุตสาหกรรมดิจิทัล	
COVID-19 เข้ามาปรากฏการณ์ Digitalize ภาคการค้า-บริการมากขึ้น เช่น พฤติกรรมซื้อขายออนไลน์ช่วง WFH	
อุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ	
หลังจากโควิด-19 ทุกส่วนหันมาดูแลสุขภาพมากขึ้น ส่งผลบวกต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับ	
เครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์	
ความสำเร็จของการจัดการแพร่ระบาด เป็นโอกาสในการพัฒนาเครื่องมือแพทย์ Brand ประเทศไทย	
อุตสาหกรรมโลจิสติกส์	
จะมีส่วนสำคัญในการจัดการการขนส่งสินค้า ทั้งจากตลาดค้าออนไลน์ และค้าปลีก	
อุตสาหกรรมหุ่นยนต์	
สามารถเสริมศักยภาพในงานต่าง ๆ ส่งเสริมการพัฒนาเพื่อนำมาบริการคนในประเทศและต่างประเทศได้ในอนาคต	
อุตสาหกรรม Bio Economy	
อุตสาหกรรมต่อยอดที่เพิ่ม Value Added จากภาคเกษตรของไทย ครอบคลุมทั้ง Food & Supplements, Biofuels, Medical & Herbal Industry	

➤ อุตสาหกรรมดั้งเดิม 45 กลุ่ม 11 คลัสเตอร์

แผนฟื้นฟูหลังโควิด-19

สนับสนุนสินค้าไทย (Made in Thailand)

- เสนอให้ระบบจัดซื้อจัดจ้างโดยกรมบัญชีกลาง ให้มุ่งเน้นการใช้สินค้าไทยเป็นอันดับแรกก่อน

เน้นการพัฒนาห่วงโซ่การผลิต ต้น-ปลายน้ำ

- ลดการพึ่งพิงชิ้นส่วนนำเข้าจากต่างประเทศ
- มุ่งเน้นการพัฒนาใช้เอง แม้ระยะแรกต้นทุนอาจสูง แต่จำเป็นต้องหาแนวทางมาส่งเสริมให้เกิดขึ้น

ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในภาคเกษตรและอาหาร

- การพัฒนาเกษตรและอาหารที่ไทยมีศักยภาพ
- ใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกษตรกร

Water Resources Management

- คลัสเตอร์วัสดุก่อสร้าง
- สถาบันน้ำและสิ่งแวดล้อมฯ

Product Processing

- คลัสเตอร์วิศวกรรมเครื่องจักรกลและงานโลหะ
- กลุ่มฯ การพิมพ์และบรรจุภัณฑ์
- กลุ่มฯ การจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อม
- กลุ่มฯ สิ่งทอ

Agricultural Machinery

- กลุ่มฯ เครื่องจักรกลการเกษตร
- กลุ่มฯ ไฟฟ้าฯ
- สถาบันอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตร

Crops

- คลัสเตอร์สุขภาพและความงาม
- คลัสเตอร์อาหาร
- คลัสเตอร์พลังงานฯ
- กลุ่มฯ เทคโนโลยีชีวภาพ
- กลุ่มฯ เคมี
- กลุ่มฯ สุนัขไฟ

Smart Agri-Tech

- กลุ่มฯ ไฟฟ้าฯ
- กลุ่มฯ เครื่องจักรกลการเกษตร
- กลุ่มฯ ดิจิทัล
- สถาบัน ICTI

Cold Storage & Warehouse

- กลุ่มฯ เครื่องปรับอากาศและเครื่องทำความเย็น
- กลุ่มฯ ก๊าซ
- คลัสเตอร์วัสดุก่อสร้าง

Logistics & Packaging

- คลัสเตอร์การพิมพ์และบรรจุภัณฑ์
- Logistic
- กลุ่มฯ หัตถกรรมสร้างสรรค์
- สถาบัน GSI
- TIPMSE

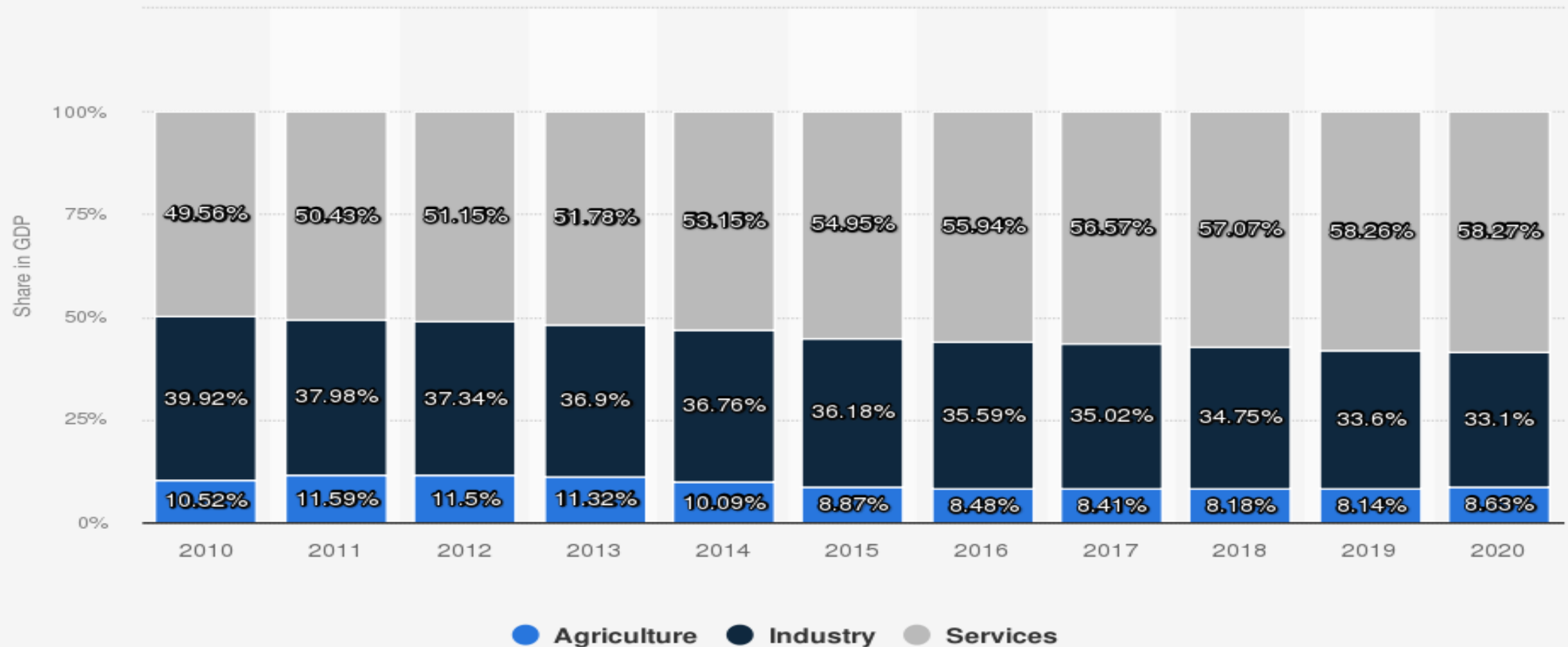
Renewable Energy

- คลัสเตอร์พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- กลุ่มฯ พลังงานหมุนเวียน
- สถาบันพลังงานฯ

Smart Greenhouse

- คลัสเตอร์วัสดุก่อสร้าง
- กลุ่มฯ ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม
- กลุ่มฯ พลาสติก
- กลุ่มฯ เคมี
- กลุ่มฯ เทคโนโลยีชีวภาพ
- กลุ่มฯ สุนัขไฟ
- กลุ่มฯ ยา

Thailand: Share of economic sectors in the gross domestic product (GDP) from 2010 to 2020

Source
World Bank
© Statista 2022

Additional Information:
Thailand; World Bank

Source: <https://www.statista.com/statistics/331893/share-of-economic-sectors-in-the-gdp-in-thailand>

สรุปผลการจัดเสวนา Morning Talk ครั้งที่ 3 โครงการ Intelligence Unit ปี 2565

เรื่อง “จุดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ อนาคตที่อุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญ”

วันอังคารที่ 14 มิถุนายน 2565 เวลา 09.00-12.30 น. ผ่านระบบออนไลน์ (ZOOM)

การจัดเสวนา Morning Talk ครั้งที่ 3 ภายใต้โครงการ Intelligence Unit ปี 2565 ในหัวข้อเรื่อง “จุดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ อนาคตที่อุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญ” ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมของโครงการฯ โดยการเสวนาในครั้งนี้ จัดขึ้นเมื่อวันอังคารที่ 14 มิถุนายน 2565 เวลา 09.00-12.30 น. ผ่านระบบออนไลน์ (Zoom) มีผู้เข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 207 คน¹

สำหรับการเสวนาในครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 เป็นช่วงของการบรรยาย ภายใต้หัวข้อเรื่อง “ผลัดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยเตรียมพร้อมอย่างไร..?” บรรยายโดย รศ.ดร.ปิติ ศรีแสงนาม และช่วงที่ 2 เป็นช่วงของเวทีการเสวนา ภายใต้หัวข้อ “จุดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ อนาคตที่อุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญ” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงสถานการณ์การเมืองโลกภายใต้การจัดระเบียบโลกใหม่ ณ ปัจจุบัน ผลกระทบต่อโครงสร้างภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในมิติต่างๆ ทั้งด้านห่วงโซ่อุปทาน ด้านการส่งออก และผลกระทบด้านต้นทุน และการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมในการรับมือกับสถานการณ์การจัดระเบียบโลกใหม่ดังกล่าว รวมทั้งเป็นเวทีในการร่วมกันพูดคุยถึงข้อเสนอแนะต่อนโยบายภาครัฐ และกลยุทธ์ของภาคเอกชนที่จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถอยู่รอดได้ โดยการเสวนาในช่วงที่ 2 ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิในแวดวงวิชาการและภาคธุรกิจของไทย จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

(1) คุณวิวรรธน์ เหมมณฑารพ

รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

และประธานสายงานสื่อสารองค์กร

(2) ดร.ชนินทร์ ชลิตราพงศ์

กรรมการบริหาร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

(3) รศ.ดร.สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์

นักวิชาการอิสระด้านเศรษฐศาสตร์และการเมือง

สำหรับรายละเอียดของประเด็นที่ได้จากงานเสวนาในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้

¹ หมายเหตุ: หากไม่นับรวมวิทยากร ประธานในพิธี และคณะดำเนินงาน รวม 11 คน มีผู้เข้าร่วมจำนวน 196 คน

1. ช่วงที่ 1 การบรรยายเรื่อง ผลัดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ ภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยเตรียมพร้อมอย่างไร..? บรรยายโดย รศ.ดร.ปิติ ศรีแสงนาม

- การจัดระเบียบ หรือ World order จะเกิดขึ้นเมื่อโลกเกิดการเสียดุลภาพขึ้น โดยจะมีการกำหนดเกณฑ์กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ทำให้โลกมีชุดความคิดที่ไปในแนวทางเดียวกัน
- ระเบียบโลกแบบเดิมด้านการค้า Global Value Chain (GVCs) ตามวิธีคิดแบบนักเศรษฐศาสตร์มักจะเปรียบเทียบการผลิตของตนต่อการซื้อวัตถุดิบประเทศอื่น โดยเลือกซื้อวัตถุดิบประเทศอื่นมาถูกแล้วผลิตสินค้า เท่ากับมีต้นทุนต่ำ และขายสินค้านั้น ๆ แก่ประเทศอื่นๆ ที่ต้องการ เพื่อให้ได้กำไรมากที่สุด
- การเข้าสู่ GVCs มีข้อดี 3 ประการ ได้แก่ การเสริมสร้างการค้าขายทางเศรษฐกิจ ทำให้มีรายได้มากขึ้น, เกิดการจ้างงานมากขึ้น และ ลดความยากจน
- ปัจจุบัน ระเบียบโลกเกิดการสั่นคลอน จากการยึดถือ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. สงครามจำกัดเขต มีระยะเวลายาวนานที่สุด ได้แก่ NATO Vs Russia และ 2. การขยายวงสู่ยุโรป แต่คาดว่าจะจบเร็วกว่า และ 3. การลุกลามสู่เอเชีย ชัดเจนที่ช่องแคบไต้หวัน, ทะเลจีนใต้, คาบสมุทรเกาหลี, เมียนมา และแม่น้ำโขง
- เศรษฐกิจมหาอำนาจเดิม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา มีสัดส่วน GDP โลก อยู่ที่ร้อยละ 15.9 แต่ยังไม่ใช้เศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก มหาอำนาจใหม่ ได้แก่ จีน มีสัดส่วน GDP โลกมากที่สุด อยู่ที่ร้อยละ 18.7
- โดยจีนเป็นประเทศที่ต้องการหาโอกาสทางธุรกิจ ได้ตั้งยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวของจีน ที่เรียกว่าความฝันของจีน มีเป้าหมายว่าในปี ค.ศ.2049 จีนจะต้องประกอบไปด้วยความแข็งแกร่ง 4 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และวิทยาศาสตร์
- จากยุทธศาสตร์ของจีนคาดการณ์ไว้ว่าในปี ค.ศ.2039 จีนจะแซงหน้าสหรัฐอเมริกาได้ ทางด้านการเมืองในเรื่องของ belt and road initiative ทางด้านการทหาร และวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างอารยธรรม
- นอกจากนั้นหลังปี ค.ศ.2021 ธนาคารโลกกล่าวว่าจีนจะไม่มีผู้อยู่ใต้เส้นความยากจน โดยมีการกระจายอำนาจร่วมกัน มีรายได้และคุณภาพชีวิตระดับสูง ไม่มีชนชั้นทางสังคม เป็นการนำความคิดแบบสังคมนิยม ภายใต้แนวคิดของสีจิ้นผิงที่มี Soft Power
- เป้าหมายของจีนในระยะยาวมุ่งเน้นไปที่การลงทุน การค้าขายและผลประโยชน์ทางการค้า ซึ่งแตกต่างจากสหรัฐอเมริกาที่มีความคิดในด้านการหาแนวร่วมและการเมืองมากกว่า
- จากสัดส่วน GDP ของสหรัฐอเมริกาที่เริ่มมีสัดส่วนน้อยกว่าจีน สหรัฐอเมริกาหันไปหาพันธมิตรเก่าแก่ คือ สหภาพยุโรป ที่มีสัดส่วน GDP โลก อยู่ที่ร้อยละ 15.2 และมีค่านิยมทางการเมืองที่สอดคล้องกันเดียวกัน คือ เสรีประชาธิปไตยแบบโลกตะวันออก
- โดยสหภาพยุโรปมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานสากล ทั้งในรูปแบบของการใช้ชีวิต แฟชั่น สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน
- มุมมองของประเทศไทยในการติดตามความเคลื่อนไหวด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ไทยยังให้ความสำคัญกับญี่ปุ่นเป็นหลัก ซึ่งเป็นนักลงทุนหลักในไทยตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 ซึ่งคุมหัวงโซ่ระดับภูมิภาค

- ในอนาคตไทยควรจับตามองมากที่สุด คือ ประเทศแถบอ่าวเบงกอล ประกอบด้วยอินเดียและเอเชียใต้ เนื่องจากมีสัดส่วน GDP โลก อยู่ที่ร้อยละ 9 ขณะที่ไทยมีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับที่ 20 ของโลก หากไทยมีอำนาจต่อรองต้องอาศัยการรวม 10 ประเทศ (ASEAN) จึงจะมี GDP อยู่ที่ร้อยละ 7
- Global Value Chain (GVCs) ที่มีการลดทอนต่อกัน เกิดจากการถูกรบกวนของภาวะ Covid-19 ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีการฟื้นตัวอย่างช้า ๆ
- ด้านมูลค่าการค้าของสหภาพยุโรปกับสหรัฐอเมริกา ยังคงไม่มีการขยายตัว ในขณะที่สหภาพยุโรปต่อจีนมีภาวะหดตัวลง เนื่องจากการประกาศสงครามทางการค้าต่อกัน แต่ทั้งสองประเทศนี้ยังคงต้องพึ่งพาอาศัยต่อกันโดยผ่านทางประเทศที่สาม
- ในความเป็นจริงสหรัฐอเมริกาไม่สามารถไล่ทันจีนได้ใน 6 เรื่อง ได้แก่ โทรมคมนาคม การเกษตรสมัยใหม่ หุ่นยนต์ ควอนตัม พลังงานสะอาด เป็นต้น
- ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องสร้างพันธมิตรที่มีเทคโนโลยีระดับสูงเรียกว่า The Quad ได้แก่ ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย และอินเดีย
- ยุทธศาสตร์ระยะยาวของจีน ทำให้สหรัฐอเมริกาออกยุทธศาสตร์ชาติมาปิดล้อมจำกัดเขตการปกครองของจีน โดยใช้แนวคิดเดียวกัน คือ belt and road initiative
- เป้าประสงค์ belt and road initiative ของสหรัฐอเมริกามี 4 หลักการ ได้แก่ 1) การรักษาชีวิตประชากรของสหรัฐอเมริกา จากการคุกคามของ เกาหลีเหนือ สงครามนิวเคลียร์, อิหร่าน องค์การก่อการร้าย, นักรบจีฮัด และ cyber-attack 2) เศรษฐกิจที่เติบโตและยั่งยืนอันดับ 1 ในโลก 3) สังคม วัฒนธรรม Western Liberal Democracy โดยมีคอมมิวนิสต์จีนเป็นภัยคุกคาม 4) ต้องการเป็นผู้จัดระเบียบโลก มีจีนและรัสเซียเป็นภัยคุกคาม
- จากยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาได้เริ่มจำกัดเขตการขยายอิทธิพล โดยที่จำกัดการปิดล้อมภูมิภาคประเทศ เขตมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก โดยปี 2017
- สหรัฐได้ลอกกรอบแนวคิดเดียวกันกับ belt and road initiative ที่ชื่อว่า Indo Pacific Economic Framework หรือที่เรียกว่ากรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโดแปซิฟิก
- โดยมีหลักการเชื่อมโยงขั้นพื้นฐานกับประเทศอื่นๆ ใน 7 ประเทศอาเซียน ได้แก่ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน และเวียดนาม
- ขณะที่นโยบายการค้าต่อจีน อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และเกาหลี ใช้นโยบายไม่เปิดตลาดไม่ลดภาษี บนกรอบความคิด 4 ข้อ ได้แก่ 1) การเพิ่มมาตรฐานของสิ่งแวดล้อม แรงงาน ดิจิทัล และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา 2) Supply Chain Resiliency: ห้ามซื้อขายกับจีน 3) โครงสร้างพื้นฐานการถ่ายทอดพื้นฐานพลังงานสะอาด และการลดภาวะเรือนกระจก 4) การบังคับผ่านทางใช้งานทางภาษี
- ปัจจุบัน ทุกประเทศใช้หลักการคิดแบบภูมิรัฐศาสตร์ ภูมิเศรษฐศาสตร์และยุทธศาสตร์เป็นตัวนำ Geo- Politics Geo-Economics และ Geo-Strategics

- โดยเป้าหมายที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงในเวทีโลก ได้แก่ การฟื้นตัวอย่างช้า ห่วงโซ่มูลค่าระหว่างประเทศถูกแบ่งเป็นสองส่วน การใช้ supply chain ในการป้องกันทางการค้า และกระแสความคิดที่เศรษฐกิจเป็นตัวตัดสินหลัก เช่น กำไร กลไกตลาด เป็นต้น
- ประเทศไทยได้มีการตระหนักต่อการถูกบีบบังคับในการเลือกข้าง ทำให้ปี ค.ศ.2019 ประเทศไทยมี RCEP ถึงร้อยละ 29.5 เราได้มีการผลักดันอย่างเต็มที่ต่อการเป็นเขตการค้าเสรี
- สำหรับหน่วยงานธุรกิจและผู้ประกอบการหลังการเกิดการจัดระเบียบโลก สิ่งที่จะพบเจอ ได้แก่ Disruptive Technology, Logistic, Global Value Chain (GVCs), New Normal, Social Economic และ High Uncertainty
- จุดแข็งของประเทศไทย คือ การเป็นมหาอำนาจขนาดกลาง โดย Social : Thatness กล่าวถึงเสน่ห์ของใจรักการบริการ ไม่เสแสร้ง นำไปสู่การส่งเสริม BCG Model, T: Technology ไม่โดดเด่นแต่ไม่ล้าหลัง มีช่องโหว่ด้าน Digital Literacy, E: Economy เศรษฐกิจอันดับที่ 20; ประชากรอันดับ 22; พื้นที่อันดับ 50, E: Environment อันดับที่ 20 ของความหลากหลายทางชีวภาพ (BCG พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ) พึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศพอสมควร, P: Politics มีความสัมพันธ์ทางการทูตดีทุกประเทศ แต่มีความขัดแย้งภายในประเทศ และ M: Military ทางด้านทหารอยู่อันดับที่ 29 ของโลก
- ดังนั้น ไทยควรใช้ข้อมูลจากในอดีตผ่านกระบวนการความคิดในการมองอนาคตข้างหน้าโดย ทำ Future Foresight ไว้เพื่อกำหนดจุดที่คาดหวัง หลีกเลี่ยงทางตรงจะสามารถทำให้เกิด Strategic Foresight หรือการคาดหวังสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ตามวัตถุประสงค์ในขณะที่โลกเกิดการจัดระเบียบใหม่ขึ้น
- ไทยควรการอัพเกรดธุรกิจเก่า พิจารณาจากผลรวมทั้งหมด พาร์ทเนอร์ทางธุรกิจ แนวคิดใหม่ แพลตฟอร์มต่างๆ บนโลกดิจิทัล รวมไปถึงวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค
- ด้านการเมืองระหว่างประเทศในเวทีโลก ไทยควรกำหนดทัศนคติที่ถูกต้องในการวางตำแหน่งของประเทศไทยในเวทีโลก ไม่เลือกเข้าข้างใด ไม่ว่าจะเป็นจีน รัสเซีย สหรัฐอเมริกา หรือมหาอำนาจใดก็ตาม
- ไทยต้องรักษาจุดสมดุลที่จะทำให้ไทยสามารถรักษาผลประโยชน์ในเวทีโลกได้มากที่สุด โดยประเทศไทยต้องรักษาและดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ
- ไทยต้องเร่งสร้างนโยบายทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เริ่มจากการมีวินัยทางการคลัง (Fiscal Policy Disciplinary) ในภาวะสงครามและภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน ความมีเสถียรภาพของการเงินส่วนบุคคล กับของประเทศชาติมีความคล้ายคลึงกัน

2. ช่วงเสวนาถึงประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะ ภายใต้หัวข้อ “จุดเปลี่ยนระเบียบโลกใหม่ อนาคตที่อุตสาหกรรมไทยต้องเผชิญ” โดยสามารถสรุปประเด็นที่ได้จากการเสนาดังนี้

■ สรุปประเด็นเสวนาของ คุณวิวรรณ เหมมณฑารพ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานสายงานสื่อสารองค์กร

- ในธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะแบ่งช่วงชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจของจีนและอินเดียมีการเติบโตมากขึ้น
- ไทยเคยเป็นตลาดใหญ่ของฝั่งตะวันตก เพราะเรามีการบริโภคมาก ในขณะเดียวกันเราก็เป็นแหล่งวัตถุดิบด้วย ซึ่งปัจจัยพวกนี้จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก
- การรักษาฐานอำนาจก็ควรจะรักษาซึ่งกันและกัน ไทยต้องระวังเรื่องการวางบทบาทของไทยเอง
- ไทยมีความสามารถที่จะอยู่ได้โดยที่ไม่ได้พึ่งพิงชีวอำนาจใหม่ ไทยส่งออกหลักไปที่ฝั่งตะวันตกทางฝั่งชีวอำนาจเก่า ซึ่งอเมริกา และยุโรป เป็นตลาดหลัก เราไม่ได้ส่งออกไปในประเทศชีวอำนาจใหม่ แต่ในขณะเดียวกันเรานำเข้าจากประเทศชีวอำนาจใหม่มาก แต่ว่าการนำเข้าก็จะเป็นการนำเข้าแฝง คือ ประเทศชีวอำนาจเก่า ไปสร้างโรงงานผลิตอยู่ในประเทศชีวอำนาจใหม่
- ปัจจุบันประเทศไทยยังพึ่งพิงประเทศชีวอำนาจเก่าค่อนข้างมาก ในแง่ของอุตสาหกรรม
- ทางด้านบริการ GDP ของประเทศไทย ถ้าแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตร จะเห็นว่า ภาคบริการ มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 55 ภาคอุตสาหกรรมสัดส่วนร้อยละ 35 ภาคการเกษตรสัดส่วนร้อยละ 10
- ถ้าพิจารณาในภาคบริการ จีน คือ นักท่องเที่ยวหลักของไทย และเป็นนักท่องเที่ยวจีน ที่ช่วยในเรื่องของการกระจายรายได้ถึงรากหญ้า ซึ่งต่างจากนักท่องเที่ยวฝั่งตะวันตกที่มีกำลังซื้อสูง
- 6 อุตสาหกรรมเป้าหมายสำคัญที่ต้องพัฒนาหลังโควิด-19 ได้แก่ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ และอุตสาหกรรม Bio Economy
- ไทยมุ่งมันที่จะเป็นฮับของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความงาม ซึ่งปัจจุบันฐานการผลิตใหญ่อยู่ที่จีน
- อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ ตอนนี้มีปัญหาในเรื่องของค่าน้ำมันแพง ค่าระวางเรือสูง ส่งผลทำให้ต้นทุนทางโลจิสติกส์สูง ไทยต้องปรับปรุงการขนส่งทางรางให้สะดวกมากขึ้น
- ไทยต้องมีนโยบายภายในประเทศที่จะสนับสนุน คือ 1. ต้องสนับสนุนสินค้าไทย เนื่องจากไทยมีกลุ่มเอสเอ็มอีจำนวนมาก 2. เน้นการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตต้นน้ำ-ปลายน้ำ และ 3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในภาคเกษตรและอาหาร

- สรุปประเด็นเสวนาของ ดร.ชนินทร์ ชลิตราพงศ์ กรรมการบริหารสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
 - โลกหลังสถานการณ์โควิด-19 และสงครามรัสเซีย-ยูเครน ส่งผลกระทบต่อสินค้าเกษตรและอาหาร เกิดวิกฤตพลังงาน ขาดแคลนปุ๋ย ขาดแคลนอาหาร ขาดแคลนแรงงาน สินค้าเกษตร และอาหารพุ่งต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ซึ่งเป็นระเบียบโลกใหม่ ที่สามารถคาดการณ์ได้อยู่แล้ว
 - ปัจจุบันโลกมี 2 ขั้ว คือ อเมริกา และ รัสเซีย กับ จีน ซึ่งเป็นการสมดุลของโลก
 - จำเป็นไหมที่รัสเซีย อเมริกา จีน จะได้ประโยชน์ จากสงครามระหว่างกัน ซึ่งมองว่าไม่จำเป็น
 - บทบาทของประเทศไทย คือ ทำอย่างไรที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับวิวัฒนาการ และคาดการณ์ในอนาคตได้
 - ในช่วงเวลาที่ยากลำบาก สินค้าอาหาร และเกษตรของไทยแข็งแกร่ง
 - ข้อเสนอแนะถึงภาครัฐ ต่อวิกฤตทางเกษตรและอาหารของประเทศไทย ในประเทศ 1. ด้านวัตถุดิบ ต้องเปิดให้มีการนำเข้าวัตถุดิบ 2. ด้านแรงงาน ต้องมีการส่งเสริม ป้องกันการค้ามนุษย์ 3. ด้านการลงทุน สนับสนุนกลุ่ม Startup อุตสาหกรรม 4.0 4. อัตราแลกเปลี่ยนต้องมีความสมดุล นำเข้า-ส่งออก ต้องมีเสถียรภาพ 5. ด้านการขนส่งโลจิสติกส์ ต้องมีท่าเรือรองรับ และ 5. ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเศรษฐกิจ BCG
 - ในต่างประเทศ 1. ต้องมีการเปิดตลาดเสรี เร่งเปิดการเจรจาต่างๆ เช่น FTA เขตการค้าเสรี เป็นต้น 2. มาตรฐานสิ่งแวดล้อม 3. ผลักดันนโยบายเกษตรและอาหารในเวทีโลก และ 4. ส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม
- สรุปประเด็นเสวนาของ รศ.ดร.สมชาย ภาณุศาสน์วิวัฒน์ นักวิชาการอิสระด้านเศรษฐศาสตร์และการเมือง
 - เรื่องสงครามรัสเซีย ยูเครน และปัญหาระหว่างอเมริกากับจีน ซึ่งมองว่าโลกเปลี่ยนไปแล้ว
 - กลุ่มอเมริกา สหภาพยุโรป และกลุ่มอินโดแปซิฟิก ซึ่งรวมถึงญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อีกกลุ่ม คือ รัสเซียกับจีน ซึ่ง 2 กลุ่มนี้ จะต่างจากสงครามเย็น แต่การแยกตัวครั้งนี้ จะเกิดประเด็นในเรื่องของประชากร ค่านิยม และการแยกอำนาจนิยม คือ เผด็จการ และประชาธิปไตย
 - ผลกระทบเหล่านี้จะเกิดดังนี้ คือ ด้านเก่า จะดำเนินมาตรการอินโดแปซิฟิก ทางด้านของประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นในเรื่องของความมั่นคง จะรวมกลุ่มประเทศอื่นๆ เข้าด้วยกัน
 - อินโดแปซิฟิก ฉบับเศรษฐกิจ เป็นการรวมกลุ่มซึ่งมีอยู่ 13 ประเทศ มี 3 ประเทศอาเซียนด้วย
 - อินโดแปซิฟิก ทางด้านอินเดียและญี่ปุ่น มีการสร้างความร่วมมือร่วมกัน ในปัจจุบันได้รวมเกาหลีเข้าไปด้วย เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจของจีนในการช่วยเหลือประเทศต่างๆ

- การจัดระเบียบโลกใหม่ คล้ายคลึงกับสมัยก่อน คือ สงครามเย็น ในปัจจุบัน เริ่มมาจากสงครามการค้าจีน ซึ่งมีการแบ่งขั้วชัดเจน ระหว่างอเมริกา และรัสเซีย กับจีน
- เมื่อการเปลี่ยนแปลงไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ไทยควรจะดูในเรื่องของการวางตำแหน่งของไทยเองให้อยู่อย่างไหน ในเรื่องของเศรษฐกิจ
- ความสำคัญของความร่วมมือที่จะมีบทบาทมากขึ้น ทั้งในอาเซียน และอาเซียนบวก โดยเฉพาะในด้านของเกษตร อาหาร ท่องเที่ยว
- ไทยควรจะดำเนินการในการพัฒนาโดยอาศัยปัจจัยอื่นๆ หลายตัว โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีของไทยยังไม่ได้แข็งแกร่ง เพราะฉะนั้นเรื่องของคนจึงเป็นสิ่งสำคัญ
- ไทยควรจะต้องปรับตัวเพื่อที่จะได้อยู่รอดในยุคนี้